

**ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ
КОМИТЕТ
КАМСКО-УСТЬИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО
РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН**

**ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ
КАМА ТАМАГЫ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ**

ул. Калинина, д.31,
пгт. Камское Устье, 422820

Калинин урамы, 31 йорт,
штп. Кама Тамагы, 422820

тел.: (884377) 2-18-85, факс: 2-20-70, e-mail: Kamuste.Ispolkom@tatar.ru, <http://kamskoye-ustye.tatarstan.ru>.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

14.12.2020

КАРАР

№ 1267

«2021-2025 елларга Кама Тамагы муниципаль районы мэгарифен үстерү» муниципаль программасын раслау турында

«Россия Федерациясендә мэгариф турында» 2012 елның 29 декабрэндәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән), «2014-2025 елларга Татарстан Республикасы мэгарифен һәм фәнен үстерү» Татарстан Республикасы Дәүләт программасы нигезендә һәм район икътисадын үстерү таләпләре һәм жәмгыятьнең заманча ихтыяжлары нигезендә сыйфатлы һәм арзанлы муниципаль берәмлекнең тотрыклы үсешен тәэмин итү максатында Кама Тамагы муниципаль районы башкарма комитеты **КАРАР БИРӘ**:

1. «2021-2025 елларга Кама Тамагы муниципаль районы берәмлеген үстерү» муниципаль программасын (1-нче кушымта) расларга.

2. Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Финанс-бюджет палатасына тиешле елга бюджет формалаштырганда Программаны гамәлгә ашыруга район бюджеты мөмкинлекләреннән чыгып финанс чаралары бүлөп бирүне күздә тотарга.

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматының рәсми порталында бастырып чыгарырга һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга.

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшерүдә тотуны Кама Тамагы муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенең социаль мәсьәләләр буенча урынбасары Е. В.Сороковнига йөкләргә.

Житәкче в.б.

А.М. Шәрәфиев

Кама Тамагы муниципаль районы
Башкарма комитетының 2020 елның
14 нче декаберендәге 1267 номерлы
карарына 1 нче кушымта

**«2021-2025 ЕЛЛАРГА КАМА ТАМАГЫ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
МӘГАРИФЕН ҮСТЕРҮ» МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАСЫ**

**«2021-2025 ЕЛЛАРГА КАМА ТАМАГЫ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ МЭГАРИФЕН ҮСТЕРҮ» МУНИЦИПАЛЬ
ПРОГРАММАНЫҢ ПАСПОРТЫ**

Муниципаль программаның исеме	2021-2025 елларга Кама Тамагы муниципаль районы мэгарифен үстерү
Муниципаль программаны жаваплы башкаручысы	Кама Тамагы муниципаль районының «Мэгариф идарәсе» МКУ
Муниципаль программаны үтәүчеләр	Кама Тамагы муниципаль районының яшьләр эшләрә һәм спорт бүлеге
Муниципаль программада катнашучылар	Кама Тамагы муниципаль районының «Мэгариф идарәсе» МКУ, Кама Тамагы муниципаль районының яшьләр эшләрә һәм спорт бүлеге, Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгының Кама Тамагы муниципаль районы социаль яклау бүлеге, Кама Тамагы муниципаль районы башкарма комитетының инфраструктура үсеше бүлеге
Муниципаль программаның ярдәмче программалары	1 ярдәмче программа. «Мәктәпкәчә белем бирүне үстерү (инклюзивны да кертеп)»; 2 ярдәмче программа «Гомуми белем»; 3 ярдәмче программа «Өстәмә белем»; 4 ярдәмче программа "Белем бирү сыйфатын бәяләү системасын үстерү»
Муниципаль программаның максаты (максатлары)	Кама Тамагы районы халкының конкурентлыкка сәләтлелеген һәм тормыш дәрәжәсен күтәрүнең кирәкле шартлары буларак муниципаль берәмлекнең тотрыклы үсешенә заманча механизмнарны төзү.
Муниципаль программаның бурычлары	Мәктәпкәчә белем бирүнең һәркем өчен файдалана алырлык булуын тәэмин итү; Район икътисадының инновацион үсеше таләпләренә туры килә торган гомуми белем сыйфатын арттыру; Район өстенлекләре нигезендә балаларны һәм яшьләрне тәрбияләүнең һәм аларга өстәмә белем бирүнең муниципаль системасын үстерү; Белем бирү процессында һәм ижтимагый институтларда катнашучыларның барысын да жәлеп итеп, белем бирү сыйфатын бәяләүнең ачык, киң муниципаль системасын формалаштыру; Өстәмә белем бирү һәм тәрбия бирү мөмкинлекләрен киңәйтү; 14 яшьтән 18 яшькә кадәрге яшьләрнең үз-үзен тормышка ашыру, социаль яктан аякка басу өчен шартлар тудыру; Мэгариф сыйфатын муниципаль бәяләү эшчәнлеген тәэмин итү; Мәктәпкәчә яшьтәге балалар, мәктәп укучылары һәм балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләре һәм педагогик хезмәткәрләр өчен уздырыла торган мониторинг чараларын гамәлгә ашыру.

<p>Муниципаль программаны гамэлгэ ашыру сроклары һәм этаплары</p>	<p>Муниципаль программа 2021 елдан 2025 елга кадәр чорда гамэлгэ ашырыла, программаны гамэлгэ ашыру этаплары бүленми.</p>
<p>Муниципаль бюджет ассигнованиеләре күләме (аны гамэлгэ ашыру еллары буенча бюджет ассигнованиеләренән планлы күләмнәрен расшифровкалау белән), шулай ук башка чыганақлардан жәлеп ителә торған акчаларның фаразланған күләме</p>	<p>Программаны гамэлгэ ашыруга бюджет ассигнованиеләре күләме - 1354234,7 мең сум, шул исәптән еллар буенча: 2021 ел (фараз) - 279581,4 мең сум; 2022 ел (фараз) - 280406,3 мең сум; 2023 ел (фараз) - 264749,0 мең сум; 2024 ел (фараз) - 264749,0 мең сум 2025 ел (фараз) -264749,0 мең сум Искәрмә: Программаны финанслау күләмнәре фараз характерында һәм район бюджеты чаралары мөмкинлекләрен исәпкә алып, ел саен төзәтмәләр кертеләргә тиеш.</p>
<p>Муниципаль программаның ахыргы нәтижәләре</p>	<p>Ведомство буйсынуындагы учреждениеләренән эшчәнлеген тәмин итү (мәктәпкәчә белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү), шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренән субсидияләр бирү; Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның 3 яшьтән 7 яшькә кадәрге чагыштырма авырлығы, аларны карау һәм тәрбияләү белән 2025 елга 100% ка житәчәк; Полилингваль белем алған тәрбияләнүчеләр өлеше 2025 елга 50% ка житәчәк; Бердәм дәүләт имтиханын бирмәгән муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучылар өлеше - муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучыларның гомуми санында - 2025 елга карата 0 %; Хәзерге шартларда укучыларның чагыштырма авырлығы - 2025 елга 100%. Төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда һәм конкурсларда катнашучы гомуми белем бирү программалары буенча белем алучыларның чагыштырма саны - 2025 елга карата 63%; Өстәмә белем бирү программаларында каралган балалар һәм яшьләрнең гомуми санында 5 яшьтән 18 яшькә кадәр - 2025 елга 75 % тәшкил итә; Төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда һәм конкурсларда катнашучы өстәмә белем бирү программалары буенча белем алучылар санының чагыштырма авырлығы өстәмә белем бирү программалары буенча белем алучыларның гомуми санында - 2025 елга 50 %; Спорт юнәлешендә өстәмә белем бирү программаларында каралган балалар өлеше, 5 яшьтән 21 яшькә кадәрге һәм аннан өлкәнрәк балалар санында - 2025 елга 30 %ка кадәр; Район, республика ярышларында приз алган район</p>

	<p>спортчыларының саны 2025 елга 25%ка кадәр артуы; Жәмәгатьчелек катнашында идарәнең коллегияль органнары (ата-аналар, эш бирүчеләр) кертелгән мәгариф һәм финанс-хужалык эшчәнлегенә стратегик мәсьәләләре буенча карарлар кабул итү вәкаләтләре бирелгән мәгариф учреждениеләре өлеше - 2025 елга 100 %;</p> <p>Жәмәгать эшчәнлегенә жәлеп ителгән яшь кешеләр санының чагыштырма авырлыгы - 2025 елга 45%;</p> <p>«2021-2025 елларга Кама Тамагы муниципаль районы берәмлеген һәм аның ярдәмче программаларын үстерү» муниципаль программасы күрсәткечләренә еллык казанышлары дәрәжәсе - 2025 елга 100 %.</p>
--	---

1. МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАНЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ СФЕРАСЫНЫҢ ГОМУМИ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ, ШУЛ ИСӘПТӘН ӘЛЕГЕ ӨЛКӘДӘ ТӨП ПРОБЛЕМАЛАРНЫ ФОРМАЛАШТЫРУ ҺӘМ АНЫҢ ҮСЕШ ФАРАЗЛАРЫ

Кама Тамагы муниципаль районының социаль-икътисадый үсешенә өстенлекле юнәлешләренән берсе - районда «яшәү тирәлегенә югары сыйфатын тәмин итү», «граждан ұзаңы нигезендә муниципаль берәмлек бергәлеген үстерү һәм граждан жәмгыяте төзү принциптары». Әлеге юнәлешне гамәлгә ашыру гражданның ижтимагый аңында толерантлык, патриотизм принциптарын булдыруны күз алдында тоту.

Районның мәгариф системасын үстерү стратегик максатны гамәлгә ашыруның мөһим юнәлешләренән берсе булып тора.

Мәгариф системасын үстерүнең стратегик юнәлеше булып сыйфатлы мәктәпкәчә белем бирүне тәмин итү, икътисадның инновацион үсеш таләпләренә, Кама Тамагы муниципаль районы гражданның заманча ихтыяжларына туры килә торган сыйфатлы гомуми белем алу мөмкинлеген арттыру, Федераль дәүләт белем бирү стандартлары буенча укыту, сәләтле балаларга ярдәм итү, укытучы потенциалын үстерү, заманча мәктәп инфраструктурасын булдыру, сәламәт буын тәрбияләү тора. Хәзерге этапта мәгарифне үстерүнең өстенлекле максаты булып гомуми белем бирү системасында функциональ грамоталылык формалаштыру тора. Әлеге юнәлешнең үсеш мәгариф процессында РФ Президенты В.В. Путин 2018 елның 07 маендагы 204 номерлы «2024 елга кадәрге чорга Россия Федерациясә үсешенә милли максатлары һәм стратегик бурычлары турында»гы Указында әйтелгәнчә, РФ Хөкүмәтенә мәгариф өлкәсендә милли проектны эшләгәндә Россия мәгарифенә глобаль конкурентлык сәләтен тәмин итәргә кирәк; Россия Федерациясенә гомумбелем бирү сыйфаты буенча дөньяның әйдәп баручы 10 иле исәбенә керү һәм район әлеге эшчәнлеккә актив кушылды.

Моның өчен түбәндәге бурычларны хәл итү кирәк:

- районның социаль-мәдәни һәм икътисадый үсеш факторы буларак мәгарифнең статусын ныгыту;

- башлангыч гомуми белем бирүнең федераль дәүләт белем бирү стандартларын гамәлгә ашыру, төп гомуми белем бирү һәм урта гомуми белем бирүнең федераль дәүләт белем бирү стандартларын кертү нигезендә районның мәгариф учреждениеләрендә сыйфатлы белем алу мөмкинлеген тәмин итү;

- мәгариф системасының аларның һөнәри компетентлылыгын үстерүне тәмин итә торган педагог һәм житекче хезмәткәрләренә квалификациясен күтәрү һәм яңадан әзерләү процессын камилләштерү;

- Кама Тамагы муниципаль районында балаларга тәрбия бирү һәм өстәмә белем бирү системасын тотрыклы үстерүне тәмин итә торган механизмнар булдыру;

- яңа мәғлүмати һәм телекоммуникация технологияләрен куллану нигезендә бердәм белем бирү пространствосын булдыру;

- балалар һәм яшүсмерләрнең сәламәтлеген саклау һәм нығыту, аларның белем бирү эшчәнлегенә психологик-педагогик, медик-педагогик һәм социаль ярдәм күрсәтү өчен шартлар тудыру;

- Кама Тамагы муниципаль районында белем бирү сыйфатын объектив бәяләү механизмнарын булдыру;

- укучыларның функциональ грамоталыгын булдыру;

- ижади эшчәнлекнең төрлө өлкәләрендә сәләтле балаларны ачыклау, үстерү һәм адреслы яклау системасын булдыру.

Соңгы елларда район мәгариф өлкәсендә принципияль үзгәрешләр булды.

Мәктәпләрнең матди-техник базасы шактый ныгытылган.

Хәзерге вакытта барлык белем бирү оешмалары автоматик янғын сигнализациясе системасы, дистанцион мониторинг, хәвефле сигнализация системасы белән жиһазландырылган, аларны ведомстводан тыш сак пультына (13 мәктәп һәм 11 балалар бакчасы), видеокүзәтү камералары белән - 12 мәктәп, 11 балалар бакчасы жиһазландырылган.

Мәктәпләренең АПС белән тәмин ителеше 100% тәшкил итә. Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының АПС белән тәмин ителеше 100% тәшкил итә. 8 гомуми белем бирү оешмасы һәм 2 мәктәпкәчә белем бирү оешмасы турниклар белән керүне контрольдә тоту системасы белән жиһазландырылган..

Соңгы өч елда 3 гомуми белем бирү учреждениесендә капитал ремонт ясалган. Мәктәпләренең АПС белән тәмин ителеше 100% тәшкил итә. Мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләренең АПС белән тәмин ителеше 100% тәшкил итә.

Балаларны йөртү проблемасы хәл ителгән. 191 укучыны 32 торак пункттан 7 белем бирү оешмасына 15 мәктәп маршруты белән китерү оештырылды.

Мәктәпкәчә, гомуми һәм өстәмә белем бирү өлкәсендәге төп проблемалар арасында түбәндәгеләрне аерып күрсәтергә мөмкин:

- педагогик кадрлар составын һәм компетенцияләрен яңарту темпларының түбән булуы;
- дистанцион һәм инклюзив белем бирү программаларында сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балаларның ихтыяжларын канәгатьләндерү, психолог-медик-социаль тәмин итү өчен җитәрлек шартлар булмау.

Бүгенге мәгариф проблемаларын хәл итү һәм иртәгәге көн таләпләренә җавап бирү өчен башланган институциональ реформаларны тәмамларга кирәк. Муниципаль мәгариф системасын үстерүнең уртача сроклы перспективасында акцент гомуми белем бирү учреждениеләре инфраструктурасын ныгытудан белем бирү нәтижәләренең яңа сыйфатына ирешүгә күчәргә тиеш. Педагогларны әзәрләү, аларның квалификациясен күтәрү системалы-эшлекле якин килүгә нигезләнәргә тиеш (балаларга гомуми, мәктәпкәчә һәм өстәмә белем бирү учреждениеләре базасында стажировка мәйданчыклары).

2. Муниципаль программаны гамәлгә ашыру өлкәсендә муниципаль сәясәт приоритетлары, муниципаль программаны гамәлгә ашыру максатлары, бурычлары, сроклары һәм этаплары

Мәгариф өлкәсендә 2025 елга кадәрге чорга муниципаль сәясәтнең өстенлекле юнәлешләре түбәндәге стратегик документларда тәкъдим ителгән максатларны һәм бурычларны исәпкә алып формалаштырылды:

«Россия Федерациясендә мәгариф турында» 2012 елның 29 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон;

«Социаль тәмин итүнең бердәм дәүләт мәғлүмат системасы турында» 2017 елның 14 февралдәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон;

«Дәүләт социаль сәясәтен гамәлгә ашыру чаралары турында» Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 07 маендагы 597 номерлы Указы;

«Мәгариф һәм фән өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру чаралары турында» Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 07 маендагы 599 номерлы Указы;

«Милләтара татулыкны тәмин итү турында» Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 07 маендагы 602 номерлы Указы;

«Ятим балаларны һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балаларны яклау өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру буенча кайбер чаралар турында» Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 28 декабрдәгә 1688 номерлы Указы;

Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 2006 елның 18 декабрдәгә 1760-р номерлы күрсәтмә белән расланган Россия Федерациясендә дәүләт яшьләр сәясәте стратегиясе;

Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 2008 елның 17 декабрдәгә 1662-р номерлы карары белән расланган 2020 елга кадәр Россия Федерациясенә озак сроклы социаль-икътисадый үсеш концепциясе;

Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 2011 елның 08 декабрдәгә 2227-р күрсәтмә белән расланган 2020 елга кадәр Россия Федерациясенә инновацион үсеш стратегиясе;

Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 2017 елның 26 декабрдәгә 1642 номерлы карары белән расланган 2018 - 2025 елларга «Мәгарифне үстерү» Россия Федерациясе дәүләт программасы;

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 22.02.2014 № 110 карары белән расланган «2014 - 2025 елларга Татарстан Республикасы мәгарифен һәм фәнен үстерү» Татарстан Республикасы дәүләт программасы

Мәгариф миссиясе - һәр гражданның үз уңай социаль, мәдәни, икътисадый потенциалын гамәлгә ашыру һәм ахыр чиктә - Россиянең социаль-икътисадый үсеше. Моның өчен белем бирү өлкәсе һәр кешенең гомере дәвамында сыйфатлы белем бирү хезмәтләреннән файдалану мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш. Кама Тамагы муниципаль районында төп дәрәжәләрдә белем алу мөмкинлеге (мәктәпкәчә белем бирү, гомуми белем бирү, өстәмә белем бирү) бүген шактый дәрәжәдә хәл ителде.

Кама Тамагы муниципаль районының мәгариф өлкәсендәгә сәясәтнең өстенлекле юнәлешләре түбәндәгеләр:

- мәктәпкәчә белем бирүнең һәркем өчен мөмкин булуын тәмин итү;

- төрле дәрәжәләрдә белем бирү нәтижеләренең сыйфатын күтәрү, белем бирү нәтижеләренең халыкның үзгәреш торучы ихтыяжларына туры килүен тәмин итү, шулай ук жәмгыять һәм икътисад үсешенә перспектив бурычларына туры килүен тәмин итү;

- кешенең бөтен гомере дәвамында белем бирүнең һәм социальләштерүнең сыгылмалы оештырылган вариант рәвешләрен үз эченә алган өзлексез белем бирү өлкәсен үстерү;

- мәгариф өлкәсен мәгариф хезмәтләрен алучыларның, аларның гаиләләрен, эш бирүчеләрен һәм Кама Тамагы муниципаль районы халкын да кертеп, инициативалары һәм активлыклары өчен мәгариф процессына, шулай ук турыдан-туры белем бирү эшчәнлегенә жәлеп итү юлы белән модернизацияләү;

- гражданның белем алу мөмкинлекләрен тигезләү, мәгарифне карап тоту өлкәсендә бердәм сәясәт үткөрү, мәгариф белән идарә итүнең иң яхшы практикаларын барлык мәгариф оешмаларына тарату аша районның мәгариф пространство бердәмлеген ныгыту.

Балалар һәм яшүсмерләр белән тәрбия эшенең стратегик максаты уңышлы социальләшү һәм нәтижелә үз-үзен тормышка ашыру өчен шартлар тудыру, ижади потенциалны үстерү һәм аны илнең инновацион социаль юнәлешле үсеше мәнфәгатләрендә куллану.

Кама Тамагы муниципаль районында әлегә эшчәнлек өлкәсендә сәясәтне гамәлгә ашыру түбәндәгә өстенлекле юнәлешләр буенча гамәлгә ашырылачак:

- балалар һәм яшүсмерләрнең социаль активлыгын үстерү, шул исәптән ирекле (волонтерлык) эшчәнлеген үстерү, балалар һәм яшүсмерләр инициативаларына ярдәм итү, шул исәптән проектларны гамәлгә ашыру өчен грантлар бирү конкурсларын оештыру ярдәмендә дә;

- чаралар һәм мәгълүмати проектлар ярдәмендә гражданлык, патриотик һәм рухи - эхлакый тәрбия системасын камилләштерү, дини һәм этник экстремизмны профилактикалау, балалар даирәсендә социаль эһәмиятле жайланмалар (сәламәт яшәү рәвеше, толерантлык, традицион эхлакый һәм гаилә кыйммәтләре һ.б.) булдыру;

- муниципаль дәрәжәдә балалар һәм яшүсмерләр белән эшләр системасын үстерү, шул исәптән жирлекләрнең модель территорияләре проектларына ярдәм итү аша, балаларны һәм яшүсмерләрне тәрбияләү өлкәсендә сәясәтне гамәлгә ашыру буенча муниципаль үзәк.

Программаның төп чараларын формалаштырганда санап үтелгән чаралар белән беррәттән, «Россия Федерациясендә мәгариф турында» 2012 елның 29 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда чагылыш тапкан таләпләр һәм аны гамәлгә ашыру максатыннан гамәлгә ашырылырга тиешле чаралар, шулай ук Программаны гамәлгә ашыруны тәмин итү чаралары исәпкә алынды.

Муниципаль программада мәгариф системасын комплекслы үстерү өчен үз максатлары һәм бурычлары булган тиешле ярдәмче программалар бирелде:

1. Мәктәпкәчә белем бирүне үстерү (инклюзивны да кертеп)».
2. Гомуми белем үсеше.
3. Өстәмә белем бирүне үстерү.
4. Белем бирүнең сыйфатын бәяләү системасын үстерү

Мәгариф өлкәсендә муниципаль сәясәтнең максатлары түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

- Кама Тамагы муниципаль районында халык ихтыяжларын һәм жәмгыять һәм икътисад үсешенең перспектив бурычларына туры китереп, белем бирүнең югары сыйфатын тәмин итү;

- социаль-икътисады, ижтимагый-сәяси һәм мәдәни үсеш процессларына алга таба интеграцияләнәп, балаларны һәм яшүсмерләрне уңышлы социальләштерү һәм аларның нәтижәле үзбилгеләнүе өчен шартлар тудыру, районның, төбәкнең һәм илнең кеше капиталын югалтуны һәм арттыруны кисәтү.

Программаның бурычлары:

- Кама Тамагы муниципаль районы социаль-икътисады үсешенең агымдагы һәм перспектив ихтыяжларын тәмин итә торган кеше потенциалын үстерүче өзлексез белем бирүнең сыгылмалы системасын булдыру;

- балаларга мәктәпкәчә, гомуми, өстәмә белем бирү хезмәтләреннән максималь тигез файдалана алу мөмкинлеген тәмин итә торган инфраструктура һәм оештыру механизмнарын үстерү;

- балаларга мәктәпкәчә, гомуми һәм өстәмә белем бирү системаларында белем бирү программаларын заманча укуы нәтижәләренә һәм социальләштерү нәтижәләренә ирешүгә юнәлдерелгән модернизацияләү;

- ачыклык, объективлык, үтә күренмәлелек, жәмгыять тарафыннан һөнәри катнашу принципнары нигезендә белем бирү сыйфатын бәяләүнең заманча системасын булдыру;

- социаль статусларына бәйсез рәвештә, балаларны һәм яшүсмерләрне уңышлы социальләштерү һәм аларның нәтижәле үзбилгеләнүе өчен шартлар тудыру.

Муниципаль программа 2021 елдан 2025 елга кадәр чорда гамәлгә ашырыла, программаны гамәлгә ашыру этапнары бүленми.

3. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАЛАРНЫҢ БҮЛЕНЕШЕ НИГЕЗЛӘМӘСЕ

Муниципаль программаның ярдәмче программалары системасы Кама Тамагы муниципаль районының «2021-2025 елларга Кама Тамагы муниципаль районы берәмлеген үстерү» муниципаль программасы бурычларын хәл итүне тәмин итәрлек итеп формалаштырылган һәм 5 ярдәмче программадан тора.

- 1) «Мәктәпкәчә белем бирүне үстерү (инклюзивны да кертеп)» ярдәмче программасы

Подпрограмма Кама Тамагы муниципаль районында сыйфатлы мәктәпкәчә белем бирүне тәмин итү программасы максатына ирешүгә юнәлтелгән. подпрограмма кысаларында бурычлар хәл ителә:

- ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең эшчәнлеген тәмин итү (мәктәпкәчә белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү), шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирү;

- ярдәмче программа чаралары комплексын гамәлгә ашыру түбәндәге күрсәткечләргә ирешүне тәмин итәчәк:

- мәктәпкәчә яшьтәге балаларның 3 яшьтән 7 яшькә кадәр чагыштырма авырлыгы, аларны карау һәм тәрбияләү 2025 елга 100% ка житәчәк;

- полилингваль белем алган тәрбияләнүчеләр өлешен арттыру - 2025 елга 50%.

2) «Гомуми белем» ярдәмче программасы

Дәүләт программасы район ыкътисадын инновацион үстерү таләпләренә туры килә торган гомуми белем бирү сыйфатын күтәрүгә юнәлтелгән.

подпрограмма кысаларында бурычлар хәл ителә:

- ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең эшчәнлеген тәмин итү (гомуми белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү), шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирү;

- заманча мәктәп инфраструктурасын формалаштыруга юнәлдерелгән гомуми белем бирүнең муниципаль системасын үстерү;

- балалар һәм яшүсмерләрнең сәламәтлеген саклау һәм ныгыту, шулай ук аларда туклану культурасы булдыру өчен шартлар тудыру;

- педагогик хезмәткәрләргә укытучы һөнәре статусын күтәрүгә юнәлтелгән чараларны үтәү.

подпрограмма чаралары комплексын гамәлгә ашыру түбәндәге күрсәткечләргә ирешүне тәмин итәчәк:

- бердәм дәүләт имтиханын бирмәгән муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучыларның өлеше, муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучыларның гомуми саны - 2025 елга карата 0 %;

- хәзерге шартларда укучыларның чагыштырма авырлыгы - 2025 елга 100%;

- төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда һәм конкурсларда катнашучы гомуми белем бирү программалары буенча белем алучылар санының чагыштырма авырлыгы - 2025 елга карата 63%.

3) «Өстәмә белем» ярдәмче программасы

Имзалар программасы балаларга һәм яшьләргә тәрбиянең һәм өстәмә белем бирүнең муниципаль системасын үстерүгә район өстенлекләре нигезендә юнәлдерелгән.

подпрограмма кысаларында бурычлар хәл ителә:

- ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең (шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирүгә) эшчәнлекләрен тәмин итү (төрле юнәлештәге өстәмә белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү);

- өстәмә белем бирү эчтәлеген модернизацияләү;

- өстәмә белем бирү инфраструктурасын үстерү.

подпрограмма чаралары комплексын гамәлгә ашыру артуны тәмин итәчәк:

- өстәмә белем бирү программаларында каралган балалар һәм яшьләрнең гомуми санында 5 яшьтән 18 яшькә кадәр - 2025 елга 85 %ка кадәр;

- олимпиадаларда һәм төрле дәрәжәдәге конкурста катнашучы өстәмә белем бирү программалары буенча белем алучыларның санының чагыштырма авырлыгы, өстәмә белем бирү программалары буенча белем алучыларның гомуми санында - 2025 елга 50 %ка кадәр;

- спорт юнәлешендә өстәмә белем бирү программалары колачлаган балалар саны 5 яшьтән 18 яшькә кадәр һәм аннан өлкәнрәк балалар санында - 2025 елга 30 %ка кадәр;

- район һәм республика ярышлары призерлары булган район спортчылары саны - 2025 елга 25 %ка кадәр.

- жэмэгатьчелек катнашында идарэнең коллегиаль органны (ата-аналар, эш бирүчелэр) кертелгэн мэгариф һәм финанс-хужалык эшчэнлегенең стратегик мәсьәләләре буенча карарлар кабул итү вәкаләтләре бирелгән мэгариф учреждениеләре өлеше - 2025 елга 100 %.

4) «Белем бирүнең сыйфатын бәяләү системасын үстерү» ярдәмче программасы

Программа белем бирү сыйфатын бәяләүнең муниципаль системасын формалаштыру аша белем бирүнең югары сыйфатына ирешү өчен мэгариф системасы житәкчеләрен һәм хезмәткәрләрен, шулай ук мэгариф хезмәтләрен кулланучыларын ышанычлы һәм актуаль мәгълүмат белән тәэмин итүгә юнәлтелгән.

Өлеге ярдәмче программа кысаларында түбәндәге бурычлар хәл ителә:

- белем бирү сыйфатын муниципаль бәяләүне тәэмин итү;
- мәктәпкәчә яшьтәге балалар, мәктәп укучылары һәм өстәмә белем бирү учреждениеләре өчен үткәрелә торган мониторинг чараларын гамәлгә ашыру.

подпрограмма чаралары комплексын гамәлгә ашыру түбәндәгеләрне тәэмин итәчәк:

- белем бирү сыйфатын бәяләү системасы кертелгән мэгариф дәрәжәләре санының үсеше 2025 елга 4 бер берәмлеккә кадәр;

- жэмэгатьчелек катнашында идарэнең коллегиаль органны (ата-аналар, эш бирүчеләр) кертелгән мэгариф һәм финанс-хужалык эшчэнлегенең стратегик мәсьәләләре буенча карарлар кабул итү вәкаләтләре бирелгән мэгариф оешмаларының өлешен 2025 елда 100 %ка кадәр арттыру.

подпрограмманы гамәлгә ашыру сроклары программаны тулаем гамәлгә ашыру сроклары белән туры килә, подпрограммалар буенча эш этаплары аерылмый.

4.МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАНЫ РЕСУРСЛАР БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ

Программаны гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре күләме - 1354234,7 мең сум, шул исәптән еллар буенча:

2021 ел (фараз) - 279581,4 мең сум;

2022 ел (фараз) - 280406,3 мең сум;

2023 ел (фараз) - 264749,0 мең сум;

2024 ел (фараз) - 264749,0 мең сум

2025 ел (фараз) -264749,0 мең сум

Кама Тамагы муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән финанслауның төрле чыганаclarыннан муниципаль программаның ярдәмче программасы чараларын гамәлгә ашыруга чыгымнарны ресурслар белән тәэмин итү һәм муниципаль программаның ярдәмче системасын гамәлгә ашыруны ресурслар белән тәэмин итү муниципаль программаның 3 нче һәм 4 нче кушымталарында күрсәтелгән.

5.МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУ КУРКЫНЫЧЛАРЫН(РИСК) АНАЛИЗЛАУ ҺӘМ МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАНЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ КУРКЫНЫЧЛАРЫ БЕЛӘН ИДАРЭ ИТҮ ЧАРАЛАРЫН ТАСВИРЛАУ

Муниципаль программаны гамәлгә ашырганда хәвеф-хәтәрләреннән нәтижәләрен киметүгә һәм анда каралган ахыргы нәтижәләргә ирешүнең гарантиялелеген арттыруга юнәлдерелгән чаралар гамәлгә ашырыла.

Муниципаль программа кысаларында гамәлгә ашыру өчен тәкъдим ителә торган чараларны анализлау нигезендә аны гамәлгә ашыру өчен түбәндәге куркынычлар билгеләнде:

1. Финанс-икътисадый куркынычлар - Программа чараларын финанслап бетермәү.
2. Норматив хокукый куркынычлар - Программа чараларына йогынты ясый торган кирәкле норматив актларны кабул итү яки кабул итү.
3. Оештыру һәм идарә итү куркынычлары - Программа кысаларында хәл ителә торган мәсьәләләреннән житәрлек дәрәжәдә эшкәртмәү, идарә потенциалын житәрлек дәрәжәдә эзәрләү

булмау, Программаны гамэлгә ашыруны мониторинглау системасының адекват булмавы, чараларны гамэлгә ашыру срокларыннан артта калу.

4. Халыкның, һөнәри жәмәгәтчелекнең һәм сәяси партияләрнең каршылыгына һәм Программаны гамэлгә ашыру максатларына һәм бурычларына бәйле социаль куркынычлар.

Финанс-икътисадый куркынычлар кайбер чараларны финанслап бетермәү белән бәйле. Әлеге куркынычларны минимальләштерү Программа максатларына ирешүгә юнәлдерелгән чараларны гамэлгә ашыру турында шартнамәләр төзү аша мөмкин.

Норматив куркынычлар. Программада, шул исәптән, тиешле үзгәрешләр кертүне таләп итә торган чаралар да кертелгән. Куркынычны минимальләштерү Программаны гамэлгә ашыруны планлаштыру сыйфатына, аны гамэлгә ашыруны мониторинглауны тәмин итүгә һәм кирәкле үзгәрешләрне оператив кертүгә бәйле.

Оештыру һәм идарә куркынычлары. Ялган оештыру схемасы һәм көчсез идарә итү потенциалы (шул исәптән яңа инструментлар белән эшләр өчен квалификациянең житәрлек дәрәжәдә булмавы) Программаны гамэлгә ашыру процессы белән нәтижәле идарә итүгә, Программаның төп башкаручысы һәм катнашучыларының гамәлләренә килештерелмәвенә, программа чараларын гамэлгә ашыруның түбән сыйфатына китерергә мөмкин. Куркынычны бетерү Программаны һәм аның ярдәмче программаларын гамэлгә ашыруның даими һәм оператив мониторингын тәмин итү, шулай ук мониторинг мәгълүматларын анализлау нигезендә Программаны корректировкалау хисабына мөмкин. Мәгариф системасының идарә кадрларын аттестацияләү һәм яңадан әзерләү, шулай ук Программаны гамэлгә ашыру башланганчы мониторинг инструментларын алдан әзерләү куркынычны киметүнең мөһим чарасы булып тора.

Социаль куркынычлар жәмәгәтчелек каршылыгында гамэлгә ашырыла торган, массакүләм мәгълүмат чараларында максатларны, бурычларны һәм Программа кысаларында планлаштырыла торган нәтижәләрне житәрлек дәрәжәдә яктыртмау белән бәйле, Программа чараларын гамэлгә ашырудагы ялгышлар белән, социаль нәтижәләрне тиешенчә исәпкә алмаган планлаштыру белән бәйле үзгәрешләр гамэлгә ашырылырга мөмкин. Әлеге куркынычны минимальләштерү жәмәгәтчелекне мәгарифне үстерү максатлары, бурычлары һәм механизмнары турында фикер алышуга киң жәлеп итүне тәмин итү, шулай ук Программаны гамэлгә ашыру барышын һәм нәтижәләрен гавами яктырту хисабына мөмкин.

«МӘКТӘПКӘЧӨ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ҮСТЕРҮ (ИНКЛЮЗИВ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ДӘ КЕРТЕП)» ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

1. «МӘКТӘПКӘЧӨ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ҮСТЕРҮ(ИНКЛЮЗИВ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ДӘ КЕРТЕП)» ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ ПАСПОРТЫ

Ярдәмче программаның атамасы	«Мәктәпкәчә белем бирүне үстерү (инклюзивны да кертеп)»
Башкаручы	Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф идарәсе
подпрограммада катнашучылар	Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф идарәсе, мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләре, Кама Тамагы муниципаль районы башкарма комитетының төзелеш бүлегә»
Подпрограмманың максатлары	Муниципаль мәктәпкәчә белем бирү оешмалары челтәрен үстерү исәбенә мәктәпкәчә белем бирүнең һәркем файдалана алырлык булуын тәэмин итү.
Ярдәмче программаның бурычлары	1. Ведомствога буйсынучы учреждениеләрнең эшчәнлеген тәэмин итү (мәктәпкәчә белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү), шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирүгә. 2. Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның чагыштырма авырлыгын 3 яшьтән 7 яшькә кадәр арттыру, аларны карау һәм тәрбияләү; 3. Полилингваль белем алган тәрбияләнүчеләрнең өлеше арту.
Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2021-2025, ярдәмче программаны гамәлгә ашыру этаплары аерылмый
подпрограмманың бюджет ассигнованиеләре күләме (аны гамәлгә ашыру еллары буенча бюджет ассигнованиеләренә планлы күләмнән расшифровкалау белән), шулай ук башка чыганақлардан жәлеп ителә торган акчаларның фараз күләме	подпрограмманы гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре күләме - 354846,5 мең сум, шул исәптән еллар буенча: 2021 ел (фараз) - 72169,3 мең сум; 2022 ел (фараз) - 72169,3 мең сум; 2023 ел (фараз) - 70169,3 мең сум; 2024 ел (фараз) -70169,3мең сум 2025 ел (фараз) -70169,3 мең сум
подпрограмманың ахыргы нәтижеләре	- мәктәпкәчә яшьтәге балаларның 3 яшьтән 7 яшькә кадәрге чагыштырма авырлыгы, аларны карау һәм тәрбияләү 2025 елга 100% ка житәчәк; - полилингваль белем алган тәрбияләнүчеләр өлешен арттыру - 2025 елга 50%.

1. ПОДПРОГРАММАНЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ СФЕРАСЫНЫҢ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ, ӘЛЕГЕ ӨЛКӘДӘ ТӨП ПРОБЛЕМАЛАРНЫ ТАСВИРЛАУ ҺӘМ АНЫҢ ҮСЕШЕ ФАРАЗЛАРЫ

Әлеге ярдәмче программаның гамәлдә булу өлкәсе Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә урнашкан муниципаль мәктәпкәчә мәгариф оешмалары системасын үз эченә ала һәм мәктәпкәчә белем бирү өлкәсендә белем бирү сәясәтен гамәлгә ашыру чараларын билгели.

2020 елда районда 11 мәктәпкәчә белем бирү оешмасы һәм 523 бала йөри торган 1 балалар бакчасы башлангыч мәктәбе эшли (2019 ел - 575 бала). Мәктәпкәчә белем бирүне 60% тәшкит итә.

2015, 2016, 2017, 2018, 2019 елларда балаларны урнаштыру буенча чират юк. Балаларны мәктәп алды мәгарифе 100% тәшкит итә. Барлык мәктәпкәчә мәгариф оешмаларын Федераль дәүләт Стандартлары гамәлгә ашыра.

Мәктәпкәчә белем бирүнең һәркем өчен мөмкин булуы комплекслы программа-максатчан алым нигезендә гамәлгә ашырыла торган муниципаль белем бирү сәясәтенең өстенлекле юнәлеше булып тора.

Кама Тамагы районының мәктәпкәчә белем бирү системасына гомуми характеристика 1 нче таблицادا бирелгән.

1.1 нче таблица - Кама Тамагы районының мәктәпкәчә белем бирүнең төп микъдар характеристикалары.

№ т/б	Күрсәткечнең атамасы	2020 ел	2021 ел	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел
1	1 яшьтән алып 7 яшькә кадәр халык саны, кеше	880	882	885	890	890	895
2	0 яшьтән 3 яшькә кадәр халык саны, кеше	326	328	330	330	335	340
3	Балаларны мәктәпкәчә белем бирү программалары белән тәмин итү, %	60	60	70	80	90	100
4	0 яшьтән алып 3 яшькә кадәр балаларны иртә үсешкә ярдәм итү программалары белән укуы, %	37	38	38	39	40	41
5	Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында тәрбияләнүчеләр саны, кеше	523	530	540	550	560	570
6	Ел ахырына мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре саны, берәмлек	11	11	11	11	11	11
7	3-7 яшьлек балалар саны, мәктәпкәчә белем бирү хезмәтен алуы һәм аларны тоту буенча төрле формадагы мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә (төркемнәрендә) хезмәт күрсәтүче кешеләр, кеше	403	405	415	420	425	430
8	Муниципаль мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләренең педагогик хезмәткәрләренең гомуми санында югары һөнәри белемле затлар өлеше, %	65	66	66	67	67	68
9	Мәктәпкәчә белем бирүнең сыйфаты белән халыкның канәгать булуы, сораштырылуыларның гомуми санынан %ы	100	100	100	100	100	100

Мәктәпкәчә белем бирү системасында эшләүче хезмәткәрләр саны 2020 елның ахырына 163 кеше тәшкил иткән, шул исәптән 55 педагогик хезмәткәр (хезмәткәрләрнең гомуми санында 34 %), шул ук вакытта барлык педагогик хезмәткәрләрнең дә диярлек педагогик белеме бар яки яңадан әзерлек үтә. Педагогик хезмәткәрләрнең мәктәпкәчә белем бирү системасында аз артуы 1 педагогик хезмәткәргә туры килә торган тәрбияләнүчеләр саны артуга китерә. Хәзерге вакытта әлеге күрсәткеч 9,5 кешегә тигез.

1.2 нче таблица - Мәктәпкәчә мәгариф оешмалары системасы хезмәткәрләре турында гомуми мәгълүмат

№ т/б	Күрсәткечнең атамасы	2020 ел	2021 ел	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел
1.	Мәктәпкәчә мәгариф оешмалары хезмәткәрләре саны, барлыгы	163	163	163	163	163	163
2.	шул исәптән педагогик хезмәткәрләр	55	55	55	55	55	55
3.	1 педагогик хезмәткәргә исәпләгәндә мәктәпкәчә белем бирү оешмаларында тәрбияләнүчеләр саны	9,5	10	10	10	11	12
4.	Педагогик белеме булган мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының педагогик хезмәткәрләре санының чагыштырма авырлыгы педагогик хезмәткәрләрнең гомуми санында	100	100	100	100	100	100

Мәктәпкәчә белем бирүнең гамәлдәге оештыру формалары халыкның тулысынча үсә барган ихтыяжларын канәгатьләндерми.

«Мәгариф» милли проекты гамәлгә ашыру максатларында районда мәктәпкәчә белем бирү системасын үстерүгә ярдәм итүне игълан итә торган, балаларның мәктәпкә килүенең бертигез башлангыч шартларын тәэмин итә торган чаралар оештырылды. Балаларны мәктәп алды мәгарифе 100% тәшкил итә.

Подпрограмма Кама Тамагы районының мәктәпкәчә белем бирү өлкәсендә муниципаль сәясәттен гамәлгә ашыру коралы булып тора һәм югарыда билгеләнгән проблемаларны хәл итүгә юнәлдерелгән.

2. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУНЫҢ МАКСАТЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ, СРОКЛАРЫ ҺӘМ ЭТАПЛАРЫ

Аның максаты - Кама Тамагы муниципаль районында сыйфатлы мәктәпкәчә белем бирүне тәэмин итү.

Максатка ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

1. Ведомствога буйсынучы учреждениеләрнең эшчәнлеген тәэмин итү (мәктәпкәчә белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү), шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирүгә.

2. Мәктәпкәчә яшътәге балаларның чагыштырма авырлыгын 3 яшътән 7 яшъкә кадәр арттыру, аларны карау һәм тәрбияләү;

3. Полилингваль белем алган тәрбияләнүчеләрнең өлеше арту.

ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның соңгы нәтижеләренең төп күрсәткечләре түбәндәгеләр:

- мәктәпкәчә яшьтәге балаларның 3 яшьтән 7 яшькә кадәрге чагыштырма авырлыгы, аларны карау һәм тәрбияләү 2025 елга 100% ка житәчәк;

- полилингваль белем алган тәрбияләнүчеләренең өлешен арттыру - 2025 елга карата 50%.

подпрограмманы гамәлгә ашыру сроклары - дәүләт программасын гамәлгә ашыруның бөтен чоры дәвамында - 2021 - 2025 еллар. Программаны гамәлгә ашыру этаплары бүленми.

3. ЧАРАЛАР СИСТЕМАСЫН БҮЛҮНЕҢ НИГЕЗЛӘНҮЕ ҺӘМ ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП ЧАРАЛАРЫН КЫСКАЧА ТАСВИРЛАУ

1 нче бурычны үтәү өчен «ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең мәктәпкәчә белем бирүне гамәлгә ашыру буенча хезмәт күрсәтүләрен (инклюзивны да кертеп) тәмин итү, шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирү» төп чараларын түбәндәге төп чараларны гамәлгә ашырырга кирәк:

1. Муниципаль мәктәпкәчә мэгариф оешмаларында һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә белем алуға гражданның хокукларын гамәлгә ашыруны тәмин итү.

Төп чараны гамәлгә ашыру гражданның сыйфатлы һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә белем бирү буенча мәктәпкәчә мэгариф оешмалары эшчәнлеген тәмин итүгә юнәлтелгән.

Чараны финанслау муниципаль район бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

2. Кама Тамагы муниципаль районы мэгариф оешмаларында мәктәпкәчә белем бирү федераль дәүләт белем бирү федераль дәүләт белем бирү учреждениесен гамәлгә ашыру.

Төп чараны гамәлгә ашыру мәктәпкәчә белем бирүнең федераль дәүләт стандартын кертү һәм гамәлгә ашыру, федераль дәүләт белем бирү стандартлары таләпләрен исәпкә алып, предмет-үсеш мөхитен гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру, төп белем бирү программаларын эшләү, мәктәпкәчә белем бирү оешмалары хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү һәм яңадан эерләү буенча муниципаль мэгариф оешмалары эшен оештыруға юнәлтелгән.

Чараны финанслау республика бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

3. Мәктәпкәчә белем бирүнең төп гомуми белем бирү программасын гамәлгә ашыручы мэгариф оешмаларында балаларны карап торган һәм караган өчен ата-аналар түләвенә бер өлешен компенсацияләү.

Төп чараны гамәлгә ашыру мәктәпкәчә белем бирүнең уку-укыту программасын гамәлгә ашыручы мэгариф оешмаларына йөрүче балаларны тәрбияләүгә һәм укытуға матди ярдәм күрсәтүгә юнәлдерелгән, анда баланы муниципаль мэгариф учреждениеләрендә карап тоткан өчен ата-аналар түләвенә бер өлешенә компенсация түләү юлы белән муниципаль районга субвенцияләр бирелә.

Чараны финанслау республика бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

4. Районда мәктәпкәчә белем бирү системасын модернизацияләү.

Әлеге төп чара кысаларында муниципаль районга мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре өчен жиһазлар сатып алуға субсидияләр бирү күздә тотыла.

Чараны финанслау республика һәм муниципаль бюджет акчаларыннан гамәлгә ашырыла.

4.ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ АХЫРГЫ НӘТИЖӘЛӘРЕН ФАРАЗЛАУ

№	Күрсәткеч, үлчәү берәмлеге исеме	Башкаручы	2020 ел	2021 ел	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел
1.	Ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең эшчәнлеген тәмин итү (мәктәпкәчә белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү), шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирү.	Муниципаль районның “Мәгариф идарәсе” МКУ	11	11	11	11	11	11
2.	Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның 3 яшьтән алып 7 яшькә кадәрге балалар бакчаларына карау һәм карау белән бәйлә чагыштырма санын арттыру	Муниципаль районның “Мәгариф идарәсе” МКУ	63	65	70	80	90	100
3.	Полилингваль белем алган тәрбияләнүчеләр өлешенең артуы - 2025 елга 50%.	Муниципаль районның “Мәгариф идарәсе” МКУ	20	25	30	35	40	50

5. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ РЕСУРСЛАР БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ (РЕСПУБЛИКА ҺӘМ МУНИЦИПАЛЬ БЮДЖЕТНЫҢ ТӨП ЧАРАЛАРЫ, ТӨП ЧАРАЛАР КИСЕЛЕШЕНДӘ, ШУЛАЙ УК ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ЕЛЛАРЫ БУЕНЧА)

подпрограмманы гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре күләме - 354846,5 мең сум, шул исәптән еллар буенча:

- 2021 ел (фараз) - 72169,3 мең сум;
- 2022 ел (фараз) - 72169,3 мең сум;
- 2023 ел (фараз) - 70169,3 мең сум;
- 2024 ел (фараз) -70169,3мең сум
- 2025 ел (фараз) -70169,3 мең сум

№	Төп чара исеме	Катнашучылар	Барлыгы	2021 ел	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел
1.	Төп чара 1.1. МР муниципаль мәктәпкәчә мәгариф һәм гомуми белем бирү оешмаларында һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә белем алуға хокукларны гамәлгә ашыруның дәүләт гарантияләрен тәэмин итү	Муниципаль районның “Мәгариф идарәсе” МКУ	115047,5	23009,5	23009,5	23009,5	23009,5	23009,5
2.	Төп чара 1.2. Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф оешмаларында мәктәпкәчә белем бирү ФДОСын гамәлгә ашыру	Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре	239799,00	49159,8	49159,8	47159,8	47159,8	47159,8

"ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРҮ " ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

1. "ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРҮ " ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ ПАСПОРТЫ

Ярдәмче программаның атамасы	"Гомуми белем бирү"
Башкаручы	Кама Тамагы муниципаль районының «Мәгариф идарәсе» МКУ
подпрограммада катнашучылар	Кама Тамагы муниципаль районының «Мәгариф идарәсе» МКУ, мәгариф оешмалары
ярдәмче программаның максаты	Район икътисадының инновацион үсеш таләпләренә туры килә торган гомуми белем сыйфатын арттыру
Ярдәмче программаның бурычлары	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең эшчәнлеген тәмин итү (гомуми белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү), шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирүгә; 2. Заманча мәктәп инфраструктурасын формалаштыруга юнәлдерелгән гомуми белем бирүнең муниципаль системасын үстерү; 3. Балаларның һәм яшүсмерләрнең сәламәтлеген саклап калу һәм ныгыту, шулай ук аларда туклану культурасын булдыру өчен шартлар тудыру; 4. Педагогик хезмәткәрләргә социаль ярдәм итүгә һәм укытучының һөнәр статусын күтәрүгә юнәлдерелгән чаралар башкару.
Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2021-2025 еллар, гамәлгә ашыру этаплары аерылмый.
подпрограмманың бюджет ассигнованиеләре күләме (аны гамәлгә ашыру еллары буенча бюджет ассигнованиеләренә планлы күләмнән расшифровкалау белән), шулай ук башка чыганақлардан жәлеп ителә торган акчаларның фараз күләме	<p>2021-2025 елларда подпрограмма чараларын финанслауның гомуми күләме 923020,8 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән:</p> <p>2021 ел - 190332,5 мең сум; 2022 ел (фараз) - 191157,4 мең сум; 2023 ел (фараз) - 180510,3 мең сум; 2024 ел (фараз) - 180510,3 мең сум; 2025 ел (фараз) - 180510,3 мең сум</p> <p>Искәрмә: Программаны финанслау күләмнәре фараз характерында һәм район бюджеты акчалары мөмкинлекләрен исәпкә алып, еллык корректировка булырга тиеш.</p>

2. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ СФЕРАСЫНЫҢ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ, ӘЛЕГЕ ӨЛКӘДӘ ТӨП ПРОБЛЕМАЛАРНЫ ТАСВИРЛАУ ҺӘМ АНЫҢ ҮСЕШЕ ФАРАЗЛАРЫ

2020-2021 уку елында Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районында 13 гомуми белем бирү учреждениесе (шулардан 1 - кадет интернат-мәктәбе) эшли, аларда 1455 укучы белем ала (2019г. -1441, 2018 - 1426 бала).

Шулардан:

- башлангыч -2 (6 укучы);
- төп - 2 (69 укучы);
- урта - 9 (1380 укучы);
- сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен мәктәпләр - юк.

Сыйныфларның уртача тулылыгы:

шәһәр буенча - 15,7 кеше;

авыл буенча - 7,8 кеше.

Чагыштырма: укытучы - укучы:

шәһәр буенча - 9,7 кеше;

авыл буенча - 4,2 кеше.

Белем алу формалары: очная.

2.1 нче таблица - Гомуми белем бирү системасының төп микъдари характеристикалары:

№ т/б	Күрсәткечнең атамасы	2020 ел	2021 ел	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел
1.	Гомуми белем бирү оешмаларында гомуми белем бирү программалары буенча укучылар саны, кеше	1455	1450	1444	1440	1435	1420
2.	Яңа федераль дәүләт белем бирү стандартлары буенча белем алучы гомуми белем бирүче уку оешмалары санының чагыштырма күләме, %	98	100	100	100	100	100
3.	Халыкның гомуми белем сыйфаты белән дәлилләнүе,	83	83	85	85	85	85
4.	Муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләре укытучыларының гомуми санында педагогик эш стажы 5 елга кадәр булган муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләре укытучылары өлеше,	5,7	6	7,6	8	8	9
5.	Югары һөнәри белемле муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләре укытучылары өлеше. Муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләре укытучыларының гомуми санында белем алу,	94,7	95	95	96	96	98
6.	1 укытучыга укучылар саны	5,7	6	7	9	9	9
	шәһәр жирлегендә	15,7	16	16	17	17	17
	- авыл жирлегендә	4,1	4,5	4,5	5	6	7
7.	Муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрендә укучыларның гомуми санында беренче һәм икенче сәламәтлек төркемнәре балалары өлеше, %	78,9	78,9	78,9	78,9	78,9	78,9
9.	Хәзерге шартларда белем бирүнең барлык дәрәжәләрендә укучыларның гомуми саныннан	90	92	95	100	100	100

белем алуучылар өлеше,%							
-------------------------	--	--	--	--	--	--	--

Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф системасында төп чаралар гомуми белем бирү учреждениеләре чөлтәре ресурсларыннан файдалануны рационализацияләү исәбенә сыйфатлы белем алуны тәэмин итүгә, укучыларның белем алу ихтыяжларын канәгәтләндерү өчен матди-техник, финанс, кадрлар, идарә шартлары булдыруга юнәлдерелгән.

Заманча компьютер жиһазлары белән районның барлык гомуми белем бирү учреждениеләре, балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләре, мәктәпкәчә учреждениеләр жиһазланган. Уртача 1 компьютерга 2 укучы туры килә. Барлык 13 мәгариф оешмасы компьютер техникасы белән тәэмин ителгән. Бер компьютерга 2 укучы туры килә. Бүгенгә көндә ВОЛСка 13 мәктәп тоташтырылган. Компьютер паркының таушалуы 17% тәшкил итә.

Һәр мәгариф учреждениесенең сайты бар, барлык учреждениеләр edu.tatar.ru сайтында белем бирү учреждениеләренең автоматлаштырылган мәгълүмат системасында комплекслы электрон мониторингында катнаша.

Район мәгариф системасының өстенлекле бурычларыннан берсе - сәләтле балаларны ачыклау һәм озату, «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының сәләтле балаларына ярдәм» программасын һәм аларның остазларына 2019-2021 елларга ярдәм итү» программасын үтәү исәбенә аларның потенциал мөмкинлекләрен тормышка ашыру.

подпрограмма чараларын гамәлгә ашыру төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда жиңүчеләрнең санын арттыруга ярдәм итте. Олимпиадаларда катнашу нәтижеләре буенча:

7-8 сыйныф укучылары арасында ОБЖ буенча республика олимпиадасында - 3 призер;

рус телле мәктәпләрнең 7-11 сыйныф укучылары өчен рус әдәбияты буенча республика олимпиадасында - 1 призер;

8 сыйныф укучысы өчен әдәбият буенча республика олимпиадасының йомгаклау этабында - 1 призер;

4-7 нче сыйныф укучылары өчен математика буенча республика олимпиадаларының йомгаклау этабында - 1 призер;

химия буенча «Олимпка юл» республика олимпиадасында - 1 призер;

инглиз теле буенча «Олимпка юл» республика олимпиадасында - 1 призер;

“Ватанга хезмәт итәм! Жәмгыять белеме буенча кадет мәктәпләре арасында 1 жиңүче, 1 призер, рус теленнән 1 жиңүче.

Әдәбият буенча Бөтенроссия олимпиадасының төбәк этабында 1 призер;

ОБЖ буенча Бөтенроссия олимпиадасының төбәк этабында - 1 жиңүче, 3 призер.

Һөнәри үзбилгеләнү һәм сәләтле балалар мөмкинлекләрен гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру максатыннан сәләтле балалар һәм талантлы яшьләр белешмәләре банкы төзелде.

Шул ук вакытта, югары уку йортларының профессорлар-укутучылар составының фәнни-педагогик потенциалын кулланып, сәләтле балалар үсешен ачыклау һәм алга таба озатып баруны балалар сәләтен психологик-педагогик диагностикалау системасы камилләшүне таләп итә.

Кама Тамагы урта мәктәбендә инвалид балалар өчен уңайлы мохит булдыру максатларында “Уңайлы мохит” программасы буенча ремонт үткәрелде. Районның 5 мәктәбендә ОВЗ белән балаларның жайлашу программасы буенча укулар оештырылды, ә 2 белем бирү оешмасында инвалид балалар һәм хроник соматик авыруларның авыр формалары булган балаларны өйдә индивидуаль укуту оештырылды.

«Мәгариф» тармагының өстенлекле юнәлешләре башлангыч гомуми федераль дәүләт белем бирү стандартларын гамәлгә ашыруга, төп гомуми һәм урта гомуми белем бирү федераль дәүләт белем бирү стандартларын гамәлгә ашыруга бирелде.

Районның барлык мәктәпләрендә дә башлангыч гомуми белем, төп гомуми белем һәм урта гомуми белем бирү федераль дәүләт бюджет мәгариф учреждениесенең 10 нчы сыйныфларында тормышка ашырыла. 2020 елда «Кама Тамагы урта мәктәбе» МБМУ, «В.П. Муравьев исемендәге Затон урта мәктәбе» МБМУ урта гомуми белем бирү федераль дәүләт белем бирү учреждениесендә 11 сыйныфларда гамәлгә ашырыла.

ФГОСны гамэлгэ ашыру мэсьэлэлэре һәм белем бирү процессының сыйфатын күтэрү проблемаларны хэл итүне таләп итә:

- районда көннең икенче яртысында укучыларның дәрестән тыш эшчәнлеген оештыру өчен мэгариф учреждениеләре инфраструктурасы тулысынча формалашмаган;

- белем алуучыларның функциональ грамоталылыгын тәэмин итүче белем бирү эчтәлеге һәм технологияләре яңартуны таләп итә;

- белем бирү программаларының вариативлыгын һәм мәктәп белеменең эчтәлеген укучыларның төрле төркемнәренә (индивидуаль белем бирү траекторияләренә) жайлаштыруны үстерү зарур;

-

Мәгълүмати белем бирү мохите формалашуда унай тенденцияләргә карамастан, монда шулай ук хэл ителмәгән проблемалар кала:

- мэгариф оешмалары федераль дәүләт белем бирү стандартларын гамэлгэ ашыру өчен кирәкле матди-техник жайланмалар белән тулысынча жиһазланмаган;

- инвалид балаларга, шул исәптән дистанцион формада белем бирү өчен шартлар камиллектән ерак;

- мэгариф оешмалары дефектолог укучучыларга ихтыяжны сизәләр;

- кадрлар картаю процессы бара.

Район мэгарифен модернизацияләү бурычларын гамэлгэ ашыру мэгариф учреждениеләренең педагогик һәм житәкче кадрларының һөнәри һәм социаль хәлен таләп итә.

Хәзерге вакытта районның гомуми белем бирү системасында 314 хезмәткәр эшли, шуларның 228 укучучысы һәм житәкчесе. Педагогик хезмәткәрләрдән 216 квалификация категориясе бар, бу 66,2 % тәшкил итә. 197 укучучының югары белеме бар, бу 94,7% тәшкил итә.

5 ышкә кадәрге укучучылар - 5,7%, пенсия яшендәге укучучылар - 16% тәшкил итә.

Күрсәтелгән проблемаларның күпчелегән хэл итүнең, гомуми белем бирү өлкәсендә муниципаль сәясәтне гамэлгэ ашыруның оештыру нигезе булып, районның гомуми белем бирү үсешен дәвам итүне, юнәлешне, дәүләт средстволарын гомуми белем бирү системасына инвестицияләүне һәм система субъектларының көчләрен берләштерүне тикшереп торуну тәэмин итә торган чын ярдәмче программа торырга тиеш.

3. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУНЫҢ МАКСАТЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ, СРОКЛАРЫ ҺӘМ ЭТАПЛАРЫ

«Гомуми белем бирү» ярдәмче программасының максаты - район икътисадын инновацион үстерү таләпләренә туры килә торган сыйфатлы гомуми белем алу мөмкинлеген арттыру.

подпрограмманың бурычлары түбәндәгеләр:

1. Ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең эшчәнлеген тәэмин итү (гомуми белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү), шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирүгә.

2. Гомуми белем бирүнең заманча мәктәп инфраструктурасын формалаштыруга юнәлдерелгән муниципаль системасын үстерү.

3. Балалар һәм яшүсмерләренә сәләмәтлеген саклау һәм ныгыту, шулай ук аларда туклану культурасын булдыру өчен шартлар тудыру.

4. Педагогик хезмәткәрләргә социаль ярдәм итүгә һәм укучучының һөнәр статусын күтәрүгә юнәлдерелгән чаралар башкару.

ярдәмче программаны гамэлгэ ашыруның соңгы нәтижәләренә төп күрсәткечләре түбәндәгеләр:

- "Бердәм дәүләт имтиханын бирмәгән муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучыларның өлеше, муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучыларның гомуми санында" - әлеге күрсәткечнең күрсәткече 2020 елда 1,3 %тан 2025 елда 0 %ка кадәр кимергә тиеш.

- «Хәзерге шартларда укучыларның чагыштырма авырлыгы» - әлеге күрсәткечнең

әһәмияте 2025 елга 100%ка кадәр артырга тиеш.

• «Төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда һәм конкурсларда катнашучы гомуми белем бирү программалары буенча укучылар санының чагыштырма күләме» - әлеге күрсәткечнең әһәмияте 2020 елда 61,2 %тан 2025 елга 63 %ка кадәр артырга тиеш.

подпрограмманы гамәлгә ашыру сроклары - дәүләт программасын гамәлгә ашыруның бөтен чоры дәвамында - 2021 - 2025 еллар. Программаны гамәлгә ашыру этаплары бүленми.

4. ЧАРАЛАР СИСТЕМАСЫН БҮЛҮНӨҢ НИГЕЗЛӨНҮЕ ҺӘМ ЯРДӨМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП ЧАРАЛАРЫН КЫСКАЧА ТАСВИРЛАУ

«Ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең (шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирүнең) эшчәнлеген тәмин итү (гомуми белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү)» 1 бурычын үтәү өчен түбәндәге төп чараларны гамәлгә ашырырга кирәк:

а. Гомуми белем бирүнең дәүләт стандарты кысаларында һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез гомуми белем алуға гражданның хокукларын гамәлгә ашыруны тәмин итү.

Төп чараны гамәлгә ашыру муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрендә укучыларга һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирү өчен мөмкинлекләр тәмин итүгә юнәлдерелгән, гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыру өчен хезмәт өчен түләүгә чыгымнарны финанс белән тәмин итү, дәрәжәләр һәм уку ярдәмлекләре, уку чаралары сатып алу өлешендә кирәкле күләмдә республика бюджетыннан субвенцияләр алу юлы белән.

б. Гомуми белем бирүне үстерүгә юнәлдерелгән оештыру-методик чаралар үткәрү.

Төп чараны гамәлгә ашыру укучыларның белем алудан тыш эшчәнлеген үстерүгә, чит телләренә өйрәнү өчен тулы шартлар тәмин итүгә, Татарстан Республикасының дәүләт телләре буларак рус теле һәм татар теле функцияләрен гамәлгә ашыруга юнәлтелгән.

Чараны финанслау республика бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

«Заманча мәктәп инфраструктурасын формалаштыруга юнәлдерелгән гомуми белем бирү муниципаль системасын үстерү» 2 бурычын үтәү өчен түбәндәге төп чараларны гамәлгә ашырырга кирәк:

Гомуми белем бирү системасын модернизацияләү чаралары планын үтәү.

Әлеге юнәлеш буенча Кама Тамагы районында гомуми белем системасын модернизацияләү чараларын үтәүгә республика бюджеты чыгымнары чагылыш таба, шул исәптән:

- мәгариф учреждениеләрен уку-укыту-лаборатория, укыту-житештерү, компьютер һәм башка жиһазлар белән тәмин итү;

- мәктәп китапханәләре фондларын тулыландыру;

- гамәлдәге компьютер классларын модернизацияләү, укытучының һәм укучының автоматлаштырылган эш урыннарын сатып алу, «Укытучыга компьютер» программасы буенча алынган укытучыларның ноутбукларын алыштыру.

- инвалид балаларга дистанцион укытуны тәмин итүче элемент спутник һәм башка каналлардан файдаланып Интернет челтәренә керүне оештыру.

- гомуми белем бирү учреждениеләрендә үткәрү тизлеген арттыру;

Чараны финанслау федераль һәм республика бюджетларыннан гамәлгә ашырыла.

Фән һәм иҗат эшчәнлегенә төрле өлкәләрендә сәләтле балаларны ачыклау, үстерү һәм аларга ярдәм итү системасын булдыру.

Әлеге чараны гамәлгә ашыру фәнни һәм иҗат эшчәнлегенә төрле өлкәләрендә сәләтле балаларны ачыклау, үстерү һәм аларга ярдәм күрсәтү системасын булдыруга юнәлтелгән. Әлеге төп чара кысаларында түбәндәге чаралар гамәлгә ашырыла:

• республиканың әйдәп баручы югары уку йортлары галимнәре катнашында,

укучыларның бөтенроссия олимпиадаларына эзерлэнгәндә югары уку йортлары базасында укыту-тренировка жыеннары катнашында сәләтле балалар өчен читтән торып уку мәктәбе эшендә, сәләтле балалар өчен профильле сменаларда катнашу;

- мэгариф эшчәнлегенң төрле юнәлешләре буенча ижади конкурсларда сәләтле укучыларның катнашуы;

- мәктәп укучыларының бөтенроссия һәм төбәк олимпиадаларында һәм конкурсларда катнашу;

- Кама Тамагы районының сәләтле балаларының мәгълүматлар банкын яңарту һәм аны системалы яңарту.

Чараны финанслау республика бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

«Балалар һәм яшүсмерләренң сәләмәтлеген саклау һәм ныгыту, шулай ук аларда туклану культурасы булдыру өчен шартлар тудыру» 3 бурычны үтәү өчен түбәндәге төп чараларны гамәлгә ашырырга кирәк:

Балаларның һәм яшүсмерләренң сәләмәтлеген саклау һәм ныгыту, шулай ук аларда туклану культурасы булдыру өчен шартлар тудыру.

Әлеге чараны гамәлгә ашыру гомуми белем бирү учреждениеләрендә балаларның һәм яшүсмерләренң сәләмәтлеген саклау һәм ныгыту өчен шартлар тудыруга юнәлдерелгән. Әлеге төп чара кысаларында гомуми белем бирү оешмаларының азык-төлек базаларын камилләштерү, район укучыларының бердәм фәнни нигезләнгән туклану рационан эшләү һәм гамәлгә кертү, мэгариф процессында катнашучылар арасында сәләмәт туклану культурасын формалаштыру буенча оештыру-агарту эшен тәэмин итү күздә тотыла.

Чараны финанслау республика бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

Балаларны савыктыру кампаниясен үткәрүне оештыру.

Әлеге чараны гамәлгә ашыру мәктәп яны сәләмәтләндерү лагерьларында, төрле типтагы сәләмәтләндерү учреждениеләрендә балаларны савыктыруны оештыруга юнәлтелгән. Әлеге чара кысаларында балаларны төрле ял һәм сәләмәтләндерү формалары белән тәэмин итү күздә тотыла.

Чараны финанслау федераль бюджеттан һәм муниципаль район бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

4 нче бурычны үтәү өчен «Педагогик хезмәткәрләргә социаль ярдәм күрсәтүгә һәм укытучы һөнәре статусын күтәрүгә юнәлдерелгән чараларны башкару» төп чараларын тормышка ашырырга кирәк:

Педагогларның һөнәри конкурсларда катнашуын оештыру;

Бөтенроссия һәм төбәк олимпиадаларында жинүчеләрне һәм призерларны эзерләгән педагогларны стимуллаштыру.

Укытучыларга ипотека кредиты бирүгә, укытучыга социаль ярдәм күрсәтүгә һәм укытучы һөнәре статусын күтәрүгә юнәлдерелгән чаралар башкаруга бәйле чыгымнар өлешен каплауга субсидияләр.

Әлеге чараны гамәлгә ашыру яшь укытучылар өчен ташламалы ипотека кредитлавы системасын булдыруга, шулай ук муниципаль район мэгариф оешмаларының педагогик хезмәткәрләренң коммунал хезмәтләр буенча чыгымнарын субсидияләүгә юнәлдерелгән.

Исәпләү өчен созамщиклар да, поручительләр дә, шулай ук «ана капиталы» рәвешендәге социаль түләүләр суммаларын, сертификатларны һ.б. кредит суммасының максимал мөмкин булган суммасын жәлеп итү мөмкинлеге.

Чараны финанслау федераль һәм республика бюджетларыннан субсидияләр бирү юлы белән гамәлгә ашырыла.

5. ЯПРОГРАММАНЫҢ АХЫРГЫ НӘТИЖӘЛӘРЕН ФАРАЗЛАУ

№	Күрсәткеч, үлчәү берәмлеге исеме	Башкаручы	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1.	Бердәм дәүләт имтиханын бирмәгән муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучылар өлеше, муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучыларның гомуми саны	Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф идарәсе	1,3	0	0	0	0	0
2.	Хәзерге шартларда укучыларның чагыштырма авырлыгы	Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф идарәсе	80	85	87	90	95	100
3.	Төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда һәм конкурсларда катнашучы гомуми белем бирү программалары буенча укучылар санының чагыштырма авырлыгы	Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф идарәсе	61,4	61,6	61,8	62,0	63	65

6..ЯРДЭМЧЕ ПРОГРАММАНЫ РЕСУРСЛАР БЕЛЭН ТЭЭМИН ИТҮ (РЕСПУБЛИКА ҺӘМ МУНИЦИПАЛЬ БЮДЖЕТ АКЧАЛАРЫН БАШ БҮЛҮЧЕЛЭР, ТӨП ЧАРАЛАР, ШУЛАЙ УК ЯРДЭМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ГАМЭЛГЭ АШЫРУ ЕЛЛАРЫ БУЕНЧА)

2021-2025 елларда подпрограмма чараларын финанслауның гомуми күләме 923020,8 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән:

2021 ел - 190332,5 мең сум;

2022 ел (фараз) - 191157,4 мең сум;

2023 ел (фараз) - 180510,3 мең сум;

2024 ел (фараз) - 180510,3 мең сум;

2025 ел (фараз) - 180510,3 мең сум

2.2 нче таблица.

Төп чараларда катнашучылар киселешендә, шулай ук ярдәмче программаны гамәлгә ашыру еллары буенча ярдәмче программаны гамәлгә ашыруны ресурслар белән тәэмин итү турында мәгълүмат 2.2 нче таблицادا бирелгән.

№ т/б	Төп чара исеме		2021	2022	2023	2024	2025
1.	Муниципаль гомуми белем бирү оешмаларында һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез башлангыч, төп гомуми, урта гомуми белем алуга, муниципаль гомуми белем бирү оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне тәэмин итүгә хокукларны гамәлгә ашыруның дәүләт гарантияләрен тәэмин итү	" Мәгариф идарәсе"МКУ	63199,6	63199,6	63199,6	63199,6	63199,6
2.	Гомуми белем бирүне үстерүгә юнәлдерелгән оештыру-методик чаралар үткөрү	" Мәгариф идарәсе"МКУ	14783	14986,6	3222,2	3222,2	3222,2
3	Төп чара. Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф оешмаларында гомуми белем бирү ФГОСын гамәлгә ашыру	" Мәгариф идарәсе"МКУ	101489,9	101853,8	102703,6	102703,6	102703,6
4.	Мәгариф өлкәсендә дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру	" Мәгариф идарәсе"МКУ	4520,4	4524,1	4527,9	4527,9	4527,9
5.	Укучыларны тукландыру белән тәэмин итүне яхшырту чаралары	" Мәгариф идарәсе"МКУ	1364,4	1419,0	1475,8	1475,8	1475,8

№ т/б	Төп чара исеме						
			2021	2022	2023	2024	2025
б.	Ятим балаларның һәм ата-ана тәрбиясеннән мөхрүм калган балаларның шартларын яхшырту чаралары		4975,2	5174,3	5381,2	5381,2	5381,2

«ӨСТӘМӘ БЕЛЕМ БИРҮ» ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

1. «ӨСТӘМӘ БЕЛЕМ БИРҮ» ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ ПАСПОРТЫ»

Ярдәмче программаның атамасы	«Өстәмә белем»
Башкаручы	Кама Тамагы муниципаль районының мәгариф идарәсе
подпрограммада катнашучылар	Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф идарәсе, “Мәктәптән тыш эшләр үзәге” МБМУ, “Балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе” балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе” МБМУ, “Балалар музыка мәктәбе” балалар һәм яшүсмерләр спорт мәктәбе” МБМУ Кама Тамагы муниципаль районының мәдәният, яшьләр эшләр, спорт һәм туризм бүлеге, Кама Тамагы муниципаль районының Хезмәт һәм халыкны эш белән тәмин итү һәм социаль эш белән тәмин итү министрлыгының социаль яклау идарәсе
подпрограмманың максатлары (максатлары)	Район өстенлекләре нигезендә балаларны һәм яшьләрне тәрбияләүнең һәм аларга өстәмә белем бирүнең муниципаль системасын үстерү
Ярдәмче программаның бурычлары	1. Ведомствога буйсынучы учреждениеләрнең (шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирүгә) эшчәнлекләрен тәмин итү (төрле юнәлештәге өстәмә белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү). Өстәмә белем бирү эчтәлеген модернизацияләү. 3. Өстәмә белем бирү инфраструктурасын үстерү.
Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2021-2025, ярдәмче программаны гамәлгә ашыру этаплары аерылмый
подпрограмманың бюджет ассигнованиеләре күләме (аны гамәлгә ашыру еллары буенча бюджет ассигнованиеләренә планлы күләмнән расшифровкалау белән), шулай ук башка чыганаклардан жәлеп ителә торган акчаларның фарыз күләме	Муниципаль район бюджеты акчалары исәбеннән ярдәмче программаны гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре күләме 52077,9 мең сум тәшкил итә, шул исәптән еллар буенча: 2021 ел - 12221,7 мең сум; 2022 ел (фарыз) - 12221,7 мең сум; 2023 ел (фарыз) - 9211,5 мең сум; 2024 ел (фарыз) - 9211,5 мең сум; 2025 (фарыз) ел - 9211,5 мең сум Искәрмә: Программаны финанслау күләмнәре фарызлау характерында һәм район бюджеты акчалары мөмкинлекләрен исәпкә алып еллык корректировка булырга тиеш.
подпрограмманың ахыргы нәтижеләре	Өстәмә белем бирү программаларында каралган балалар һәм яшьләрнең гомуми санында 5 яшьтән 18 яшькә кадәр - 2025 елга 100 % тәшкил итә. Төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда һәм бәйгеләрдә катнашучы өстәмә белем бирү программалары буенча белем алучыларның саны өстәмә белем бирү программалары буенча белем алучыларның гомуми саны - 2025 елга 50 %. Спорт юнәлешендә өстәмә белем бирү программалары, 5 яшьтән 18 яшькә кадәрге һәм аннан өлкәнрәк балалар һәм яшьләрнең гомуми санында - 2025 елга 30 %ка кадәр.

Район һәм республика ярышлары призерлары булган район спортчыларының саны артуы - 2025 елга 25%ка кадәр

2. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ СФЕРАСЫНЫҢ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ, ӘЛЕГЕ ӨЛКӘДӘ ТӨП ПРОБЛЕМАЛАРНЫ ТАСВИРЛАУ ҺӘМ АНЫҢ ҮСЕШЕ ФАРАЗЛАРЫ

«Өстәмә белем» ярдәмче программасының гамәлдә булу өлкәсе Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә урнашкан өстәмә белем бирү муниципаль учреждениеләре системасын үз эченә ала һәм өстәмә белем бирү өлкәсендә белем бирү сәясәтен гамәлгә ашыру чараларын билгели.

Өстәмә белем балаларның һәм өлкәннәрнең ижади сәләтләрен булдыруга һәм үстерүгә, аларның интеллектуаль, әхлакый һәм физик камиллеккә индивидуаль ихтыяжларын канәгатьләндерүгә, сәламәт һәм имин яшәү рәвеше культурасын формалаштыруга, сәламәтлекне ныгытуга, шулай ук балаларның һәм яшьләрнең ялын оештыруга юнәлтелгән. Балаларга өстәмә белем бирү аларның жәмгыятьтәге тормышка яраклашуын, һөнәри юнәлеш алуын, шулай ук күренекле сәләтләрен күрсәткән балаларны ачыклау һәм аларга ярдәм итүне тәмин итә. Өстәмә гомуми белем бирү программалары балаларның яшь һәм индивидуаль үзенчәлекләрен исәпкә алырга тиеш.

Кама Тамагы муниципаль районында балаларга һәм яшьләргә өстәмә белем бирү системасын үстерү, район мәгариф учреждениеләренең тәрбия потенциалын ныгыту буенча уңай тәҗрибә тупланды. Яшүсмерләр арасында рухи-әхлакый, патриотик тәрбия, тискәре күренешләрен профилактикалау өлкәсендә максатчан программалар гамәлгә ашырыла. Районда 3 өстәмә белем бирү учреждениесе (2 учреждение - ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы карамагындагы учреждениесе, “Мәктәптән тыш эшләр үзәге” МББУ - (420 бала), “Кама Тамагы муниципаль районының балалар-музыка мәктәбе” МББУ - (185 бала), 1 учреждение - “Балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе” МУББУ - башка ведомство. Укучыларны өстәмә белем бирү 68% тәшкил итә. Моннан тыш, Кама Тамагы урта мәктәбендә, Рудницк урта мәктәбендә, Тәмте урта мәктәбендә, Кама Тамагы кадет интернат-мәктәбендә өстәмә белем бирү программалары гамәлгә ашырыла.

Балаларга өстәмә белем бирү системасына гомуми характеристика 3.1 нче таблицада бирелгән.

Районда 2 өстәмә белем бирү учреждениесе эшли, аларда 586 бала шөгылләнә (2019 елда - 586 бала). Укучыларны өстәмә белем бирү 40,6% тәшкил итә.

"Юнармия" хәрәкәте колачлаган балалар өлеше - 29,5%

"РДШ" хәрәкәте белән бәйлә балалар өлеше - 81,4%

Сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балаларны туплау 0,5% тәшкил итә

Инвалид балаларны укыту - 2,6 %. ОВЗ белән авыручы инвалид балалар арасынан - 0,5 %

3.1 нче таблица - Балаларга өстәмә белем бирү системасының төп микъдари характеристикалары:

№ т/б	Күрсәткечнең атамасы	2020 ел	2021 ел	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел
1	5 - 18 яшьлек балалар һәм яшьләр саны	2195	2180	2173	2154	2190	2203
2	Өстәмә белем бирү программаларында каралган балаларның һәм яшьләрнең гомуми санында 5 - 18 ел, %	68	69	70	70	72	75

Тәрбия бирү һәм өстәмә белем бирү даирәсенәң төп өстенлекләре - рухи-әхлакый тәрбия, сәламәт яшәү рәвешен алга сөрү, техник ижат, экологик тәрбия.

Балаларны һәм яшүсмерләргә физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүгә жәлеп итү буенча чаралар күрелде. Районда физкультура-спорт юнәлешендәге балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләре эшләп килә. Районга “Балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе” МББУ бар.

Балаларга өстәмә белем бирү системасында физкультура-савыктыру һәм спорт-масса эше баланы физик яктан камилләштерүгә, сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруга, милләтнең спорт резервын тәрбияләүгә юнәлдерелгән. Балалар-яшүсмерләр спортын алга таба үстерү спорт мәктәбе хисабына гына түгел, ә балалар белән сыйныфтан тыш һәм мәктәптән тыш эшләүнең башка формаларын үстерү, гомуми һәм һөнәри белем бирү учреждениеләрендә физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт секцияләре һәм клублары булдыру нәтижәсендә дә гамәлгә ашырыла. Балаларга өстәмә белем бирүнең әлегә юнәлешен үстерү резервы мәгариф, физик культура һәм туризм системасының, ижтимагый оешмаларның тырышлыгын берләштерү.

Физкультура-спорт юнәлешендәге балаларга өстәмә белем бирү түбәндәгеләргә ярдәм итә:

- кечкенәдән үк балаларны физкультура белән шөгыйльләнүгә жәлеп итү;
- мәктәпкәчә яшәтгә балаларны һәм укучыларны физик культура һәм спорт белән системалы дәрәсләргә жәлеп итүгә;
- үсеп килүче буынны һәлакәтле гадәتلәрдән һәм деструктив тәртиптән читләштерүгә;
- авыруларны профилактикалау һәм дөвалау максатларында физкультура-савыктыру дәрәсләреннән актив файдалануга;
- Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә яшәүче балаларның һәм яшүсмерләргә физик сәламәтлөгә күрсәткеләрен яхшырту;
- үсеп килүче буынны физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүгә күпләп жәлеп итү.

Шул ук вакытта физкультура-спорт юнәлешендәге эшне оештыруда түбәндәге проблемалар бар:

- белем бирү учреждениеләргә матди хәле начар - техник базасы;
- физик тәрбия һәм савыктыру процессы методик һәм технологик тәэмин итүнең заманча программа дәрәжәсенәң житәрлек булмавы;
- профессиональ педагогик һәм тренерлык кадрларына кытлык.

Районда балалар һәм яшүсмерләргә спорт һәм физик культура белән шөгыйльләнүгә жәлеп итү буенча эш алып барыла.

Әмма күрелә торган чаралар районда вәзгыятьне тамырдан үзгәртүгә мөмкинлек бирми. Бүген гражданлык, патриотик үзәк һәм конструктив ижтимагый тәртип дәрәжәсе түбән булуы күзәтелә. Балаларны һәм укучы яшьләргә тәрбияләү мәсьәләләргә бәйле төрле хезмәтләргә һәм ведомстволарның гамәлләргә координацияләү таләп ителә. Балалар һәм яшьләргә арасында популяр эшчәнлекнең яңа формаларын үзләштерүгә омтылуы балалар һәм яшьләргә мәнфәгатьләргә тулысынча исәпкә алынмый.

Балаларны өстәмә белем бирү хезмәтләргә белән колачлауны арттыру һәм күрсәтелә торган хезмәтләргә үзгәрүчән ихтыяжларына туры килүен тәэмин итү, яңа буынның эксперименталь белем бирү программаларын гамәлгә кертү, мәгариф оешмаларында тәрбия компонентларын үстерү, тәрбиянең социаль статусын үстерү, шәхесне рухи-әхлакый үстерү, укучыларны тормыш үзбилгеләнешенә әзерләүне, социаль адаптацияне тәэмин итү - тәрбия һәм өстәмә белем бирү өлкәсен үстерүнең өстенлекле бурычы булып тора.

3.ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУНЫҢ МАКСАТЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ, СРОКЛАРЫ ҺӘМ ЭТАПЛАРЫ

«Өстәмә белем бирү» ярдәмче программасының максаты - район өстенлекләргә нигезендә балаларны һәм яшьләргә тәрбияләүнең һәм аларга өстәмә белем бирүнең муниципаль системасын үстерү.

подпрограмманың бурычлары булып түбәндәгеләр тора:

- ведомство буйсынуындагы учреждениеләргә (шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләргә субсидияләр бирүгә) эшчәнлекләргә тәэмин итү (төрле юнәлештәгә өстәмә

белем бирүне оештыру буенча хезмэтләр күрсәтү);

- өстәмә белем бирү эчтәлеген модернизацияләү;

- өстәмә белем бирү инфраструктурасын үстерү.

ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның соңгы нәтижэләренә төп күрсәткечләре түбәндәгеләр:

• “Өстәмә белем бирү программаларында каралган балалар өлеше 5 яшьтән 18 яшькә кадәр балаларның һәм яшьләрнең гомуми санында”.

Әлеге күрсәткечнең эһәмияте 2020 елның 68% ыннан 2025 елга 75% тәшкил итәргә тиеш.

• «Төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда һәм конкурсларда катнашучы өстәмә белем бирү программалары буенча белем алуучыларның санының чагыштырма авырлыгы өстәмә белем бирү программалары буенча белем алуучыларның гомуми санында».

Әлеге күрсәткечнең эһәмияте 2020 елда 41 %тан 2025 елга 50 %ка кадәр артырга тиеш.

• “Спорт юнәлешендә өстәмә белем бирү программаларында каралган балалар өлеше, 5 яшьтән 18 яшькә кадәрге һәм аннан өлкәнрәк балалар һәм яшьләр санында”.

Әлеге күрсәткечнең эһәмияте 2020 елда 15%тан 2025 елга 30%ка кадәр артырга тиеш.

• «Район, республика ярышларында призы урыннар алган район спортчыларының санын арттыру».

Әлеге күрсәткечнең эһәмияте 2020 елда 15%тан 2025 елга 25%ка кадәр артырга тиеш.

подпрограмманы гамәлгә ашыру сроклары - дәүләт программасын гамәлгә ашыруның бөтен чоры давамында - 2021 - 2025 еллар. Программаны гамәлгә ашыру этаплары бүленми.

4. ЧАРАЛАР СИСТЕМАСЫН БҮЛҮНӨН НИГЕЗЛӘМӘСӘ ҺӘМ ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП ЧАРАЛАРЫН КЫСКАЧА ТАСВИРЛАУ

«Ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең (шул исәптән бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирүгә) төрле юнәлештәге өстәмә белем бирүне оештыру буенча хезмэт күрсәтүләрне тәмин итү (хезмэтләр күрсәтү) 1 бурычын үтәү өчен түбәндәге төп чараларны гамәлгә ашырырга кирәк:

1. Төрле юнәлештәге өстәмә белем бирүне оештыру.

Төп чараны гамәлгә ашыру балаларга һәм яшьләргә өстәмә белем бирү оешмаларын үстерүгә юнәлтелгән.

Әлеге төп чара кысаларында өстәмә белем бирү учреждениеләре эшчәнлеген тәмин итү булачак.

Төп чараны финанслау муниципаль район бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

2. Балалар һәм яшьләр өчен чаралар оештыру (муниципаль, республика районнарында катнашу).

Төп чараны гамәлгә ашыру өстәмә белем бирү системасын үстерүгә юнәлдерелгән.

Төп чараны финанслау республика бюджетыннан һәм муниципаль район бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

2. «Өстәмә белем бирү эчтәлеген модернизацияләү» бурычын үтәү өчен түбәндәге төп чараларны гамәлгә ашырырга кирәк:

3. Балаларга өстәмә белем бирү системасының потенциалын киңәйтү.

Төп чараны гамәлгә ашыру өстәмә белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы мэгариф оешмаларында балаларны күпләп жәлеп итү чараларын оештыруга, белем бирү программаларын сайлауны тәмин итү өчен шартлар тудыруга, шәхси нәтижэләргә йөз тоткан индивидуаль белем бирү маршрутын төзү мөмкинлекләренә, яңа буын белем бирү программаларын эшләү һәм эксперименталь апробацияләүгә, гомуми һәм һөнәри белем бирү учреждениеләрендә физкультура-савыктыру һәм спорт секцияләре һәм клублары булдыруга юнәлдерелгән.

Төп чараны финанслау республика бюджетыннан һәм муниципаль район бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

«Өстәмә белем бирү инфраструктурасын үстерү» 3 бурычны үтәү өчен түбәндәге төп

чараларны гамэлгә ашырырга кирәк:

4. Учреждениеләрнең матди-техник базасын ныгыту.

Төп чараны гамэлгә ашыру өстәмә белем бирү учреждениеләренең матди-техник базасын яхшыртуга, өстәмә белем бирү учреждениеләрендә нәтижәле һәм рациональ укыту-тәрбия процессын гамэлгә ашыру өчен шартлар тудыруга, спорт юнәлешендәге өстәмә белем бирү программаларын гамэлгә ашыручы оешмаларның матди-техник базасын яңартуга һәм тулыландыруга, педагогик һәм тренерлык кадрларының квалификациясен күтәрүгә юнәлдерелгән.

Моннан тыш, әлеге төп чара кысаларында өстәмә белем бирү учреждениеләре өчен лаборатория һәм спорт жиһазлары сатып алу күздә тотыла. Төп чараны финанслау республика бюджетыннан һәм муниципаль район бюджетыннан гамэлгә ашырыла.

5. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ АХЫРГЫ НӘТИЖӘЛӘРЕН ФАРАЗЛАУ

№	Күрсәткеч, үлчәү берәмлеге исеме	Башкаручы	2020 ел	2021 ел	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025г.
1.	Өстәмә белем бирү программаларында каралган балалар өлеше, 5 яшьтән 18 яшькә кадәрге балалар һәм яшьләрнең гомуми санында, %	Кама Тамагы районының “Мәгариф идарәсе” МКУ	68	69	70	72	73	75
2.	Төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда һәм конкурсларда катнашучы өстәмә белем бирү программалары буенча белем алучылар санының чагыштырма авырлыгы өстәмә белем бирү программалары буенча белем алучыларның гомуми санында, %	Кама Тамагы районының “Мәгариф идарәсе” МКУ	41	43	45	47	49	50
3.	Спорт юнәлешендә өстәмә белем бирү программаларында каралган балалар өлеше, 5 яшьтән 18 яшькә кадәрге һәм аннан өлкәнрәк балалар һәм яшьләрнең гомуми санында, %	Кама Тамагы районының “Мәгариф идарәсе” МКУ	15	17	20	22	25	30
4.	Район, республика ярышларында призлы урыннар алган район спортчыларының санын арттыру, %	Кама Тамагы районының “Мәгариф идарәсе” МКУ	15	16	17	18	20	25

6. ЯРДЭМЧЕ ПРОГРАММАНЫ РЕСУРСЛАР БЕЛЭН ТЭЭМИН ИТҮ (ЯРДЭМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ГАМЭЛГЭ АШЫРУ ЕЛЛАРЫ БУЕНЧА БЕРЛЕКТЭ)

Муниципаль район бюджеты акчалары исэбэннэн ярдэмче программаны гамэлгэ ашыруга бюджет ассигнованиелэре күлэме 52077,9 мең сум тэшкит итэ,

шул исэптэн еллар буенча:

2021 ел - 12221,7 мең сум;

2022 ел (фараз) - 12221,7 мең сум;

2023 ел (фараз) - 9211,5 мең сум;

2024 ел (фараз) - 9211,5 мең сум;

2025 (фараз) ел - 9211,5 мең сум

3.2 нче таблица.

Төп чараларда катнашучылар, шулай ук ярдэмче программаны гамэлгэ ашыруны ресурслар белэн тээмин итү турында мэгълүмат 3.2 нче таблицада бирелгэн.

№	Төп чара исеме	Катнашучылар	Барлыгы	2021 ел	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел
1.	Төрле юнэлештэге өстэмэ белем бирүне оештыру	Кама Тамагы муниципаль районы мэгариф идарэсе	52077,9	12221,7	12221,7	9211,5	9211,5	9211,5

**«БЕЛЕМ БИРҮ СЫЙФАТЫН БӘЯЛӘҮ СИСТЕМАСЫН ҮСТЕРҮ» ЯРДӘМЧЕ
ПРОГРАММА**

1.

Ярдәмче программаның атамасы	"БЕЛЕМ БИРҮ СЫЙФАТЫН БӘЯЛӘҮ СИСТЕМАСЫН ҮСТЕРҮ»
Башкаручы	Кама Тамагы муниципаль районының «Мәгариф идарәсе» МБУ
подпрограммада катнашучылар	Кама Тамагы муниципаль районының “Мәгариф идарәсе” МКУ
подпрограмманың максаты (максатлары)	Мәгариф сыйфатын бәяләүнең муниципаль системасын формалаштыру аша белем бирүнең югары сыйфатына ирешү өчен карарлар кабул итү өчен мәгариф системасы житәкчеләрен һәм хезмәткәрләрен, шулай ук мәгариф хезмәтләрен кулланучыларны ышанычлы һәм актуаль мәгълүмат белән тәмин итү.
Ярдәмче программаның бурычлары	1. Мәгариф сыйфатын муниципаль бәяләү эшчәнлеген тәмин итү. 2. Мәктәпкәчә яшьтәге балалар, мәктәп укучылары һәм балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләре һәм педагогик хезмәткәрләр өчен уздырыла торган мониторинг чараларын гамәлгә ашыру.
Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2021 - 2025, гамәлгә ашыру этаплары аерылмый
«Жирле бюджет акчалары исәбеннән подпрограмманың бюджет ассигнованиеләре күләме (бюджет акчаларының план күләмнәрен расшифровкалау белән) аны гамәлгә ашыру еллары буенча ассигнованиеләр), шулай ук башка чыганақлардан жәлеп ителә торган акчаларның фараз күләме»	2021-2025 елларда подпрограмманы финанслау күләме муниципаль бюджет акчалары исәбеннән 24298,5 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән еллар буенча: 2021 бер ел - 4857,9 мең сум; 2022 бер ел (фараз) - 4857,9 мең сум; 2023 бер ел (фараз) - 4857,9 мең сум; 2024 бер ел (фараз) - 4857,9 мең сум; 2025 бер ел (фараз) - 4857,9 мең сум. Искәрмә: Программаны финанслау күләмнәре фаразлау характерында һәм район бюджеты акчалары мөмкинлекләрен исәпкә алып еллык коррективка булырга тиеш.
подпрограмманың ахыргы нәтижәләре	Белем бирү сыйфатын бәяләү системасы кертелгән мәгариф дәрәжәләре санының үсеше 2025 елга 4 бер башка кадәр; Жәмәгатьчелек катнашында идарә коллегиаль органнары (ата-аналар, эш бирүчеләр) кертелгән мәгариф һәм финанс-хужалык эшчәнлегенең стратегик мәсьәләләре буенча карарлар кабул итү вәкаләтләре бирелгән мәгариф оешмаларының өлешен арттыру - 2025 елда 100 %ка кадәр

2. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ СФЕРАСЫНЫҢ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ, ӘЛЕГЕ ӨЛКӘДӘ ТӨП ПРОБЛЕМАЛАРНЫ ТАСВИРЛАУ ҺӘМ АНЫҢ ҮСЕШЕ ФАРАЗЛАРЫ

Әлеге ярдәмче программаның гамәлдә булу өлкәсе белем бирү сыйфатын бәяләү системасын үз эченә ала. Хәзерге вакытта мәгариф сыйфатын бәяләүнең муниципаль системасы күпфункцияле система буларак төзелә, аңа түбәндәгеләр керә:

- белем бирү эшчәнлеген дәүләт регламентациясе процедураларында катнашу (белем бирү эшчәнлеген лицензияләү, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмаларны дәүләт аккредитацияләү, мәгариф өлкәсендә дәүләт контроле (күзәтчелеге);
- дәүләт йомгаклау аттестация процедураларында катнашу (дәүләт йомгаклау аттестациясе, бердәм дәүләт имтиханы, дәүләт имтихан комиссиясе һәм башкалар);
- белем бирү оешмасы эчендә белем бирүнең сыйфатын бәйсез бәяләү процедурасында катнашу;
- төрле дәрәжәдәге мониторинг тикшеренүләре;
- үз-үзгәч бәяләү процедуралары.

Кама Тамагы муниципаль районында белем бирүнең сыйфатын бәяләүнең региональ системасына методологик яктан туры килә торган муниципаль системаның аерым механизмнары һәм процедуралары формалашты. Мәгариф оешмаларының «Татарстан Республикасында электрон белем бирү» автоматлаштырылган мәгълүмат системасында урнаштырылган эш күрсәткечләре укучыларны, аларның уку казанышларын шәхсиләштерелгән исәпкә алырга, шулай ук тулаем алганда мәгариф системасының эш нәтижәлегенә нәтижәләрен исәпләп чыгару өчен мәгълүматларны эшкәртүне тәмин итәргә мөмкинлек бирә. Район мәктәпләрендә укучыларның уку казанышларын тышкы (бәйсез) тест рәвешендә бәйсез бәяләү кулланыла. Моннан тыш, укучылар төрле диагностик тикшеренүләрдә катнаша.

Мәгариф хезмәткәрләренең хезмәтенә түләүнең яңа системасына юнәлдерелгән житәкче хезмәткәрләргә аттестацияләү моделе эшләнгән.

Педагогик хезмәткәрләргә беренче һәм югары квалификация категорияләренә аттестацияләү процедураларын техник яктан тәмин итү тәмин ителде.

Белем бирү нәтижәләренә һәм аларга ирешү шартларының ФГОС таләпләренә туры килүе турында, районда белем бирү сыйфатының торышы, аның үзгәрү тенденцияләре турында объектив мәгълүмат алуны тәмин итә торган белем бирү сыйфатын бәяләү системасын камилләштерү бурычын хәл итү шулай ук белем бирүнең сыйфатын бәяләү чараларын гамәлгә ашыру исәбенә ирешелә, аның кысаларында 2021 елдан 2025 елга кадәр подпрограмманы гамәлгә ашыруның нәтижәлегенә күрсәткечләре һәм индикаторлары билгеләнә.

Күрсәткечләр һәм индикаторлар:

№	Күрсәткечләр һәм	Бердәмле к	Еллар буенча белемнәр				
			2021	2022	2023	2024	2025
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Башлангыч, төп һәм урта (тулы) гомуми белем бирү баскычларын үзләштерү (укучыларның белем алу дәрәжәсе) дәрәжәсе:						
	укытуның башлангыч баскычлары	%	80	85	85	85	85
	укытуның урта баскычлары	%	45	47	49	50	60
	укытуның югары баскычы	%	75	80	83	85	87
2.	Укучыларның уку йортларыннан тыш казанышларын бәяләү дәрәжәсе:						
	югары	%	10	30	35	40	45
	урта	%	50	50	55	55	55
	түбән	%	40	20	10	5	5
3.	ОУ эшчәнлегенң дәүләти ижтимагый бәясен тәэмин итү өчен белем бирү сыйфатын бәяләүнең стандартлаштырылган чаралары, күрсәткечләре системасы булу						
		әйе/юк	юк	әйе	әйе	әйе	әйе
4.	ОУда чыгарылыш сыйныф укучысы образының (портретының) тәрбия процессының сыйфатын бәяләү критерийлары системасының туры килү дәрәжәсе:						
	югары	%	40	50	75	80	90
	урта	%	50	40	20	17	9
	түбән	%	10	10	5	3	1

Белем бирү сыйфатын гомуми белем бирү дәрәжәсендә бәяләү бурычлары учреждениеләр:

- белем бирү учреждениесе дәрәжәсендә белем бирүне тикшереп тору һәм аның сыйфатын бәяләү процедураларын гамәлгә ашыруны тәэмин итү;
- бәяләү нәтижәләрен бәяләүне, исәпкә алуны һәм алга таба файдалануны, бәяләү процедуралары нәтижәләрен бәяләүне, исәпкә алуны һәм алга таба файдалануны тәэмин итү;
- белем бирү учреждениесенең сыйфатын бәяләү системасын үз эченә алган учреждениенең белем бирү программасын эшләү һәм гамәлгә ашыру;
- мәгариф учреждениесенең торышын һәм үсеш динамикасын характерлый торган күрсәткечләр системасын эшләүдә катнашу;
- белем бирү программасы нигезендә мәгариф учреждениесендә белем бирүнең сыйфаты мәсьәләләре буенча контроль-бәяләү процедураларын, мониторинг һәм башка тикшеренүләр үткәрүне тәэмин итү;
- мәгариф учреждениесендә белем бирүнең сыйфатын мониторинглау системасын булдыру, белем бирү учреждениесенең торышы һәм үсеш динамикасы турында мәгълүматны жью, эшкәртү, саклау һәм тәкъдим итү, белем бирү учреждениесе дәрәжәсендә белем бирү сыйфатын бәяләү нәтижәләрен анализлау;
- белем бирү учреждениесенең сыйфатын бәяләү системасының төп кулланучылары гарызнамәләре буенча мәгълүматны өйрәнүне һәм тапшыруны оештыру;

- белем бирү сыйфаты турында мәгълүмат алмашу регламентлары нигезендә мәгълүмат бирүне тәэмин итү, шул исәптән мәгариф учреждениесе хезмәткәрләренә хезмәт хакын бүлү турында карар кабул итү өчен;

- мәгариф учреждениесендә белем бирүнең торышы турында еллык гавами хисап бирү юлы белән халыкка мәгълүмат житкерүне оештыру.

Шуна да карамастан, бүгенге көндә мәгариф системасының актуаль юнәлешләре буенча мәгълүматны берләштерүче белем бирү сыйфатының мәгълүмати моделе юк; мәгариф оешмалары эшчәнлегенә төрле аспектлары турында гавами хисап стандартлары формалаштырылмаган, белем бирү сыйфатын бәяләүнең бердәм критерийлары һәм диагностик инструментарийлары юк. Укучыларның уку казанышларын бәяләүнең объектив системасын һәр жирдә гамәлгә кертү зарур; кулланучылар һәм ижтимагый институтларның белем бирү сыйфатын тикшерүдә һәм бәяләүдә катнашу механизмнарын камилләштерү зарури һ.б.

Моның нәтижәсе - белем бирү сыйфатын арттырырга һәм укучыларның имин төркемнәренә артта калуын киметергә мөмкинлек бирә торган нәтижәле идарәчел карарлар кабул итүдә кыенлык тудыра. Мәгариф системасында сыйфатны бәяләү механизмнарының йомшаклыгы аркасында дәүләт сәясәте чараларының нәтижәлеге бәяләү практикасы үсеш алмаган диярлек, бу кабул ителә торган чараларның нәтижәлеге ышанычлы ирешергә мөмкинлек бирми.

Әлеге юнәлеш буенча ситуациянең үсеш фаразы белем бирү сыйфатын бәяләү процедураларының һәм механизмнарының балансланган системасын булдыру булачак.

2. КЕШЕ ҺӘМ БИРЕМНӨРЛӨРНЕҢ ЭТАПЛАРЫ ҺӘМ ЭТАПЛАРЫ ЭТАПЛАРЫ

Әлеге программа региональ белем бирү системасын гамәлгә ашыру һәм белем бирүнең сыйфатын бәяләүнең муниципаль системасын формалаштыру аша белем бирүнең югары сыйфатына ирешү өчен, карарларны, шулай ук белем бирү хезмәтләрен кулланучыларны кабул итү өчен мәгариф системасы житәкчеләрен һәм хезмәткәрләрен ышанычлы һәм актуаль мәгълүмат белән тәэмин итүдән гыйбарәт.

подпрограмманың бурычлары булып түбәндәгеләр тора:

○ Мәгариф сыйфатын муниципаль бәяләү эшчәнлеген тәэмин итү.

○ Мәктәпкәчә яшьтәге балалар, мәктәп укучылары һәм балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләре һәм педагогик хезмәткәрләр өчен үткәрелә торган мониторинг чараларын гамәлгә ашыру

ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның соңгы нәтижәләренә төп күрсәткечләре түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

сыйфатны бәяләүнең региональ системасы механизмнары гамәлгә ашырыла торган мәгариф дәрәжәләре саны;

- жәмәгәтчелек катнашында идарәнең коллегияль органнары (ата-аналар, эш бирүчеләр) кертелгән мәгариф оешмаларының мәгариф һәм финанс-хужалык эшчәнлегенә стратегик мәсьәләләре буенча карарлар кабул итү вәкаләтләре бирелгән өлеше.

подпрограмманы гамәлгә ашыру срогы - 2021 - 2025 еллар.

подпрограмманы гамәлгә ашыру этаплары аерылмый.

3. ЧАРАЛАР СИСТЕМАСЫН БҮЛҮНӨН НИГЕЗЛӨНҮЕ ҺӘМ ЯРДӨМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП ЧАРАЛАРЫН КЫСКАЧА ТАСВИРЛАУ

«Муниципаль берәмлекнең сыйфатын бәяләү үзәге эшчәнлеген тәэмин итү» бурычын үтәү өчен Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф системасында белем бирү нәтижәләрен бәяләү инструментларын яклауга һәм үстерүгә юнәлдерелгән төп чаралар билгеләнә:

▪ Муниципаль учреждениеләренә (оешмаларның) эшчәнлеген тәэмин итү (хезмәтләр күрсәтү).

Төп чараны гамәлгә ашыру Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф системасында белем алу нәтижеләрен бәяләү инструментларын хуплауга һәм үстерүгә юнәлтелгән.

Әлеге чара кысаларында районның барлык мәгариф учреждениеләренең мәгълүмат-коммуникация технологияләре ярдәмендә белем бирү ресурсларына керү тәмин ителәчәк, белем бирү сыйфатын мониторинглауга һәм бәяләүгә керә торган белем бирү процессындагы оешмалар һәм катнашучылар саны арттырылачак, бердәм дәүләт имтиханы нәтижеләре турында Россия Федерациясе субъектлары мәгълүматлар базасыннан мәгълүмат алу, муниципаль биремнәрнең параметрларын үтәү дәрәжәсен үстерү өчен шартлар тудырылачак.

2 нче бурычны үтәү өчен «Мәктәпкәчә яшьтәге балалар, мәктәп укучылары һәм өстәмә белем бирү учреждениеләре өчен үткәрелә торган мониторинг чараларын гамәлгә ашыру» темасына түбәндәге чараларны гамәлгә ашырырга кирәк:

Чаралар.

Әлеге чара кысаларында белем бирү оешмаларында белем бирү сыйфатын бәяләүне үстерү һәм аны карап тоту хупланачак, ул белем бирү процессында катнашучылар һәм мәктәп арасында кире элемент системасын тәмин итәчәк. Аларга түбәндәгеләр керә:

- гомуми белем бирүнең башлангыч, төп һәм урта (тулы) баскычларын үзләштерүнең предметлы (уку) нәтижеләрен мониторинглауның региональ системасын кертү;

- белем алучыларның уку-укуыту казанышларын бәяләүнең региональ системасын кертү;

- гомуми белем бирү оешмаларында тәрбия процессының сыйфатын бәяләүнең региональ системасын кертү;

- бердәм дәүләт имтиханын, дәүләт йомгаклау аттестациясен һәм башка бәяләү процедураларын аналитик озата баруның региональ системасын кертүгә аерым игътибар биреләчәк (бәяләү нәтижеләре буенча аналитик хисаплар эзерләү, нәтижеләрне файдалану һәм идарә итү карарларын эшләү буенча тәкъдимнәр эзерләү).

Мәгариф хезмәтләреннән файдаланучыларны мәгариф системасы эшчәнлегенә бәя бирү һәм мәгариф оешмалары эшчәнлегенә дәүләт-ижтимагый бәя бирү системасын эшләү исәбенә кире элемент һәм кулланучыга ярдәм итү механизмнары үсәчәк. Әлеге юнәлешне гамәлгә ашыру гражданның мәгариф оешмалары белән идарә итүгә, белем бирү процессына мәгариф оешмалары эшчәнлегенә мәсьәләләре буенча халыкка вакытында һәм тулы мәгълүмат җиткерү өчен җәлеп итү зарурлыгы белән бәйле.

Мәгариф сыйфатын мониторинглауның муниципаль системасы мәгариф оешмаларының электрон мониторингын кертү юлы белән булдырылачак, ул белем алучыларның һәм аларның гаиләләренең белем бирү хезмәтләрен сайлау өчен мәгълүмати база булдырырга мөмкинлек бирәчәк.

4. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ АХЫРГЫ НӘТИЖӘЛӘРЕН ФАРАЗЛАУ

N	Атамасы күрсәткеч, берәмлек	Башкаручы	2021 ел	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел
1.	Мәгълүмат механизмнары гамәлгә ашырыла торган белем дәрәжәләре саны сыйфатны бәяләүнең региональ системасы, бер.	«Идарә» МКУ мәгариф»	4	4	4	4	4
2.	Жәмәгатьчелек катнашында идарәнең коллегияль органны (ата-аналар, эш бирүчеләр) тарафыннан кертелгән мәгариф оешмалары өлеше, Белем бирү һәм финанс-хужалык эшчәнлегенең стратегик мәсьәләләре буенча карарлар кабул итү буенча вәкаләтләр, %	" Мәгариф идарәсе"МКУ	100	100	100	100	100

5. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММА КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ ИСЕМЛЕГЕ

подпрограмманы гамәлгә ашыру буенча төп чараларның турыдан-туры нәтижәләре күрсәткечләре исемлеге.

○ Муниципаль учреждениеләрнең (оешмаларның) эшчәнлеген тәэмин итү:

- белем бирү сыйфатын мониторинглауга һәм бәяләүгә эләккән оешмалар саны;

- мәгълүмат-коммуникация технологияләре ярдәмендә мәгариф ресурсларыннан файдалана алган оешмалар саны;

- белем бирүнең сыйфатын мониторинглауга һәм бәяләүгә эләккән кешеләр саны;

бердәм дәүләт имтиханы нәтижәләре турында Россия Федерациясе субъектларының мәгълүматлар базасыннан мәгълүмат алган кеше саны;

муниципаль биремнәрнең параметрларын үтәү дәрәжәсе.

2. Белем бирү сыйфатын бәяләү рәвешләрен үстерү чаралары:

• уздырылган чаралар саны; чараларда катнашучылар саны.

6. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ МУНИЦИПАЛЬ БЮДЖЕТ АКЧАЛАРЫН БАШ БҮЛҮЧЕЛӘР, ТӨП ЧАРАЛАР КИСЕЛЕШЕНДӘ, ШУЛАЙ УК ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ЕЛЛАРЫ БУЕНЧА РЕСУРСЛАР БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ

2021-2025 елларда подпрограмманы финанслау күләме муниципаль бюджет акчалары исәбеннән 24298,5 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән еллар буенча:

- 2021 бер ел - 4857,9 мең сум;
- 2022 бер ел (фараз) - 4857,9 мең сум;
- 2023 бер ел (фараз) - 4857,9 мең сум;
- 2024 бер ел (фараз) - 4857,9 мең сум;
- 2025 бер ел (фараз) - 4857,9 мең сум.

подпрограмманы финанс белән тәэмин итү күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына җирле бюджет турындагы проектны эзерләү кысаларында ел саен төгәлләштерелергә тиеш.

Барлык проектлар да Программаның комплекслы характердагы максаты контекстында эшләнгән һәм бурычларның күплеген һәм катлаулылыгы, ахыргы нәтижә; ресурсларның чикләнүчелеген (вакытлыча, кешелек, финанс); конкрет заказчы булу; Программаны гамәлгә ашыруның кыска сроклары да җитәрлек.

Шулай итеп, стратегия булу, ә нәкъ менә Программа, менеджментның инновацион технологияләре буларак, проект технологиясен куллану Программа максатына ирешүдә төп шарт булып тора.

7. ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУНЫ КОНТРОЛЬДӘ ТОТУ СИСТЕМАСЫ

Программаны гамәлгә ашыру Программаның максатларына һәм бурычларына ирешүгә юнәлдерелгән программа чараларын башкаручыларның координацияле гамәлләреннән гыйбарәт. Программаны гамәлгә ашыру Программаның ахыргы нәтижеләре күрсәткечләренән планлаштырылган күрсәткечләренән ирешү зарурлыгыннан чыгып каралган чараларны үтәү юлы белән гамәлгә ашырыла.

Программа чараларын вакытында һәм сыйфатлы үтәүне гомуми җитәкчелек һәм тикшереп торыны Кама Тамагы муниципаль районы башкарма комитеты башкара.

Программаны гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән Кама Тамагы муниципаль районы бюджеты акчаларыннан файдалануга финанс контроле Кама Тамагы муниципаль районының Финанс-бюджет палатасы, Кама Тамагы муниципаль районының Контроль-хисап палатасы, башкарма хакимиятнең башка вәкаләтле органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Программа чараларын үтәү турында хисап ел саен тиешле ел узганнан соң 30 көннән дә соңга калмыйча тапшырыла.